promiſit pecuniam, & exſolvit; præſertim cum is nulla ſit tibi conſanguinitate conjunctus, nihil tibi debet ad pœnam, vel culpam (ſicut credimus) imputari: niſi poſtea conſenſeris, pecuniam ſolvendo promiſſam, aut reddendo ſolutam: alioquin contingeret, quod alicujus factum, inſidias inimico parantis, ei damnoſum exiſteret, cui penitus diſpliceret: & ſic aliquis de fraude ſua commodum reportaret.

REGULA XLVIII.

Qui Beneficium per Simoniam ſciens volens obtinuit, fructus omnes reſtituere tenetur, non ſolum extantes, ſed conſumptos, illis dumtaxat exceptis, qui in Eccleſiæ ipſius utilitatem ſunt expenſi: qui vero Simoniæ conſcius non fuit, fructus conſumptos reſtituere non tenetur.

Simoniacorum reſtitutio. Sic reſpondet *S. Th.* 2. 2. q. 100. art. 6. ad 3. *Si aliquis* (inquit) *ſcienter, & propria ſponte ſimoniace accipat Ordinem, vel Eccleſiaſticum Beneficium, non ſolum privatur eo, quod accepit, ut ſcilicet careat executione Ordinis, & Beneficium reſignet cum fructibus inde perceptis, ſed etiam ulterius punitur, quia notatur infamia. Et tenetur ad reſtituendos fructus non ſolum perceptos, ſed etiam eos, qui percipi potuerunt a poſſeſſore diligenti. Quod tamen intelligendum eſt de fructibus, qui ſuperſunt, deductis expenſis factis cauſſa fructuum, exceptis fructibus illis, qui alias expenſi ſunt in utilitatem Eccleſiæ. Si vero eo nec volente, nec ſciente, per alios alicujus Promotio ſimoniace procuratur, caret quidem Ordinis executione, & tenetur reſignare Beneficium quod eſt conſecutus, cum fructibus exſtantibus: non autem tenetur reſtituere fructus conſumptos, quia bona fide poſſedit: niſi forte inimicus ejus fraudulenter pecuniam daret pro alicujus Promotione, vel niſi ipſe expreſſe contradixerit. Tunc enim non tenetur ad renuntiandum, niſi forte poſtmodum pacto conſenſerit, ſolvendo quod fuit promiſſum.*

REGULA XLIX.

Reſtitutio pecuniæ per Simoniam acceptæ, fructuumque ex Beneficiis ſimoniace obtentis perceptorum, facienda eſt Eccleſiæ, vel pauperibus.

Cui facienda reſtitutio fructuum a Simoniacis. Eccleſiæ reſtitutionem faciendam reſpondet *Alexander III.* cap. *De hoc*, Ext. *De Simonia*; Eccleſiæ, vel pauperibus faciendam, *S. Th.* docet, 2. 2. q. 32. art. 7. *Alio modo* (inquit) *eſt aliquid illicite acquiſitum, quia quidem ille, qui acquiſivit, retinere non poteſt, quia ſcilicet contra juſtitiam accepit, & alter contra juſtitiam dedit: ſicut contingit in Simonia, in qua dans, & accipiens, contra juſtitiam legis divinæ agit. Unde non debet fieri reſtitutio ei, qui dedit, ſed debet in eleemoſynas erogari.*

Et q. 100. art. 6. ad 4. *Pecunia*, inquit, *vel poſſeſſio, vel fructus ſimoniace accepti, debent reſtitui Eccleſiæ, in cujus injuriam data fuerunt, non obſtante quod Prælatus, vel aliquis de Collegio illius Eccleſiæ fuit in culpa; quia eorum peccatum non debet aliis nocere: ita tamen quod, quantum fieri poteſt, ipſi, qui peccaverunt, inde commodum non conſequatur. Si vero Prælatus, & totum Collegium ſunt in culpa, tunc debet cum auctoritate Superioris, vel Pauperibus, vel alteri Eccleſiæ erogari.*

CAPUT VIII.

De Horis Canonicis, & Obligatione illas recitandi.

ARTICULUS PRIMUS.

De Horarum Canonicarum Antiquitate, & Numero.

Luc. 18. 1. CUM *Oporteat* Chriſtianum *ſemper orare, & numquam deficere*, ut docet Chriſtus: multo magis Clerici, qui Deo ſingulari quadam, & præcipua ratione conſecrati, & mancipati ſunt, quaſi quidam inter Deum, & Populum ſequeſtri, ac Mediatores, & a rerum terrenarum curis, ac ſollicitudinibus hujus ſæculi magis liberi, & expediti, aſſidue in oratione verſari tenentur, Apoſtolorum exemplo, qui ſic orationi ſeſe adſtrictos eſſe ſentiebant, ut relicta Diaconis Viduarum, & Pauperum procuratione, totos ſe orationi, & prædicationi Verbi Dei addictos profiterentur: *Nos vero* Act. 6. *orationi, & Miniſterio verbi inſtantes erimus*. Sed cum humana infirmitas & multiplex hujus vitæ neceſſitas non patiatur, ut homines continua mentis intentione in Dei laudibus; & oratione occupentur; aliiſque etiam Ordinis ſui Officiis pro ſalute proximorum incumbere Clerici debeant: ideo diverſæ orandi Horæ ab initio Eccleſiæ conſtitutæ ſunt. In Synagoga tres erant celebriores orandi Horæ, Tertia, Sexta, & Nona, ut ex Scriptura ſacra colligitur, & ex *Tertulliano* Lib. *De jejunio*, c. 10. & 11. qui & has Horas *Officiis Dei* conſecratas, *exinde Apoſtolicas* vocat, ideſt ab Eccleſia Chriſti Apoſtolorum tempore, & ex eorum præſcripto obſervatas. *Sed nobis*, inquit, *S. Cyprianus* Lib. de Oratione Dominica, *præter Horas antiquitus obſervatas, orandi, nunc & ſpatia, & ſacramenta creverunt. Nam, & mane orandum eſt, ut Reſurrectio Domini matutina oratione celebretur... Recedente item Sole, ac die ceſſante neceſſario* (Diverſæ orandi Horæ ab initio Eccleſiæ conſtitutæ.) *rurſus orandum eſt. Nam quia Chriſtus Sol verus, & dies eſt verus, Sole, ac die ſæculari recedente, quando oramus, ac petimus, ut ſupra nos lux denuo veniat, Chriſti precamur adventum, lucis æternæ gratiam præbiturum... Quod ſi in Scripturis Sanctis Sol verus, & dies verus eſt Chriſtus; Hora nulla a Chriſtianis excipitur, quominus frequenter, ac ſemper Deus debeat adorari; ut qui in Chriſto, hoc eſt, in Sole, & in die vero ſumus, inſiſtamus per totam diem precibus, & oremus: & quando mundi lege decurrens vicibus alternis nox revoluta ſuccedit, nullum de nocturnis tenebris eſſe orantibus damnum poteſt, quia filiis lucis & in noctibus dies eſt.*

S. Hieronymus Epiſtola *ad Euſtochium*, *De Cuſtodia Virginitatis*. diverſas orandi Horas inſtitutas docet, Ut ſi forte aliquo fuerimus opere nimium detenti, *Ipſam nos ad Officium tempus admoneat*. Et in Epiſt. *ad Demetriadem Virginem* ſingularum Horarum diſtrictius meminit. *Præter Pſalmorum, & orationis ordinem* (inquit) *quod tibi Hora Tertia, Sexta, Nona, ad Veſperum, Media Nocte, & Mane ſemper eſt exercendum, ſtatue, quot horis Sanctam Scripturam diſcere debeas.*

Matutinas Laudes in Eccleſia Catholica, Lucernales item Pſalmos, & Orationes, ideſt, Veſpertinum Officium celebrari *S. Epiphanius* teſtatur, in Expoſitione Fidei. *Lucernarium* alii e Veteribus appellarunt. *S. Hieronymus* in Epiſtola ad Lætam, *Sacrificium Veſpertinum*, quod *accenſa lucerna* reddebatur.

De Hymnis, & Pſalmis canendis ipſius Domini, & Apoſtolorum habere nos *documenta, & præcepta* ſcribit *S. Auguſtin.* Epiſt. 55. alias 119. ad *Januarium*. Et Ep. 130. alias 121. ad *Probam*, cap. 9. ait, ſine intermiſſione orare, nihil aliud eſſe, quam beatam vitam, quæ nulla niſi æterna eſt, ab eo, qui eam ſolus dare poteſt, ſine intermiſſione deſiderare. *Sed ideo ab aliis curis, atque negotiis, quibus ipſum negotium quodammodo tepeſcit, certis Horis ad negotium orandi mentem revocamus, verbis orationis nos ipſos admonentes in id quod deſideramus intendere, ne quod tepeſcere cœperat omnino frigeſcat, & penitus extinguatur, niſi crebrius inflammetur.*

Concil. Carthaginenſe 4. Can. 49. ſtatuit, ut *Clericus, qui abſque corpuſculi ſui inæqualitate*, (ideſt, niſi morbo affectus) *Vigiliis deeſt, ſtipendiis privetur*. Concilium Veneticum in Britannia minori anno 465. celebratum Can. 15. *Unam Officiorum Regulam*, unum Sacrorum Ordinem, unamque pſallendi conſuetudinem in Provincia Turonenſi teneri decernit. Idem Concilium Can. 14. Clericum, qui ſe *Matutinis Hymnis* ſubduxerit, ſeptem diebus a Communione extraneum haberi ſanxit: *Quia Miniſtrum Sacrorum eo tempore, quo non poteſt ab Officio ſuo ulla honeſta neceſſitas occupare, fas non eſt a ſalubri devotione ceſſare*. Plura de divinorum Officiorum Ritu, & Ordine in aliis Conciliis Galliæ, Hiſpaniæ, Germaniæ, Angliæ, Africæ, Italiæ leguntur, quæ vel indicare longum eſſet. Laicos ipſos Fideles olim Officia divina frequentaſſe SS. Patres, & Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ monumenta teſtantur: Monachos Officia divina. Horaſque Canonicas pſallere ſolitos teſtantur Regulæ *SS. Baſilii, Pacomii, Benedicti, Ceſarii, Aureliani, Columbani, Ferreoli, Caſſianus* Lib. 2. cap. 5. & 6. Lib. 3. qui *de Canonico Diurnarum Orationum, & Pſalmorum Modo* inſcribitur. Clericos ſacræ Pſalmodiæ non minori ſtudio, pietate, ac fervore vacaſſe conſtat ex *S. Paulino* Epiſt. ad *Victricium* Rothomagenſem Epiſcopum, ex *S. Gregorio Magno* Lib. 4. Epiſt. 44. & Lib. 10. Epiſt. 22. *Gregorio Turonenſi* in variis Hiſtoriæ ſuæ locis, præſertim vero Lib. 10. ubi *Injurioſum* Epiſcopum inſtituiſſe *Tertiam, & Sextam* in Eccleſia Turonenſi teſtatur; *Quod modo* (inquit) *in Dei nomine perſeverat*. Item ex Concilio Turonenſi 2. anno 567. Can. 18. Item ex *Venantio Fortunato* in Vita *S. Germani* Pariſienſis Epiſcopi, & Carmine 10. Libri ſecundi, quo Pariſienſis Eccleſiæ præclarum elogium continetur. Ex *Sidonio Appollinar.* Lib. 4. Epiſt. 11. ubi *Claudianum* S. Mamerti Viennenſis Epiſcopi fratrem, & Vicarium laudat, quod Pſalmos præcinuerit, & Lectiones per annum ordinaverit. Ex *Cypriano* Epiſcopo Tolonenſi in Vita *S. Cæſarii* Arelatenſis Epiſcopi lib. 1. & ex ipſo *Cæſario* Sermone 288. & 140. Appendices Auguſtinianæ, Editionis poſtremæ Pariſienſis. Ex Collatione Epiſcoporum, quorum caput erat *Sanctus Avitus Viennenſis*, coram *Gunebado* Burgundiæ Rege adverſus Arianos an. 499. habita: ex *Agobardo* Lugdunenſi Epiſcopo in Libris *De Divina Pſalmodia*, *De Correctione Antiphonarii*, & *Contra Amalarium*. Et *S. Iſidoro* Hiſpalenſi Epiſcopo Lib. 6. *Originum*, c. 19. & Lib. 1. *De Officiis Eccleſiaſticis*, & ex Breviario Mozarabico, quod in editione Cardinalis *Ximenes* inſcribitur, *Officium Gothicum, ſive Mixtum ſecundum Regulam B. Iſidori*. Ex Capitulari *Hincmari* Archiepiſcopi Remenſis ad ſuæ Diœceſis Presbyteros. Ex *Reginone* Lib. 1. *De Eccleſiaſtica Diſciplina*. Ex Regula *Crodegangi* Metenſis Epiſcopi. Ex Capitul. *Abitonis* Baſileenſis Antiſtitis; necnon ex aliis veteribus Monumentis.

Officii Eccleſiaſtici varia nomina. Variis nominibus ſacrum illud ſervitutis clericalis penſum inſignitum eſt. Vocatum eſt *Officium Canonicum*, ſeu *Hora Canonica*, quod Eccleſiaſtica Regula præſcriptum, ac ordinatum eſſet. Dictum eſt *Officium* a *S. Hieronymo* in Vita S. Hilarionis: *Oremus* (inquit) *pſallamus, reddamus Domino Officium, & ſic ad vineam properabitis*, & a Concilio Venetico Can. 15. *Unam* (inquit) *Officiorum Regulam teneamus*. Item a Concilio Agathenſi Can. 26. *Ad celebranda divina Officia ordinem quem Metropolitani tenent, Provinciales obſervare debebunt*, a *Gregorio II.* Romano Pontifice in Capitulari, a Conciliis Toletanis, a *S. Iſidoro Hiſpalenſi*, &c. a *S. Benedicto*, & *Cæſario*, a *S. Gregorio Magno* Lib. 8. Epiſt. 34. in Regula *S. Donati* Veſontienſis Epiſcopi, &c. *Opus Dei* appellatur. *Curſum Eccleſiaſticum* appellant *Gregorius Turonenſis* Lib. 5. *Hiſtoriæ*, cap. 32. & Lib. 1. *De Gloria Martyrum*, ubi ſe Librum unum *De Curſibus Eccleſiaſticis* ſcripſiſſe teſtatur: *Venantius Fortunatus* in Vita *S. Germani* Pariſienſis Epiſcopi cap. 76. *Leo IV.* Pontifex Maximus Hom. 4. Ad Presbyteros, & *Ratherius* Veronenſis Epiſcopus in Hom. Synodica; Venerabilis *Beda* Lib. 4. Hiſtoriæ, cap. 18. Concilium Celithetenſe in Anglia anno ſeptingenteſimo octogeſimo ſeptimo celebratum, cap. 7. Acta *S. Vvalarici* Abbatis; & antiquus Auctor Anonymus Libelli *De Curſuum Eccleſiaſticorum Origine* editi a *Spelmano* Tom. 1. Conciliorum Angliæ. *Breviarium* denique a Divinorum Officiorum abbreviatione, cum in gratiam Clericorum publicis Eccleſiæ negotiis occupatorum in Romana Curia, tum in gratiam Miſſionariorum Apoſtolicorum facta, & in omnibus Urbis Eccleſiis recepta mandato *Nicolai III.* de genere *Urſinorum*, qui Pontificatum iniit anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, dictum ait *Radulfus* Tungrenſis Decanus. Breviarii nomen quando uſurpari cæptum. Sed certe antiquius eſt *Breviarii* nomen: Statuta enim Abbatum Provinciæ Narbonenſis anno milleſimo ducenteſimo vigeſimo ſecundo condita, quæ leguntur Tom. 6. *Spicilegii*, jubent ut *Monachi in Sacris Ordinibus conſtituti, in longo itinere profecturi, ſine Breviario, vel Pſalterio non mittantur*. Et Concilium Toloſanum anno milleſimo ducenteſimo vigeſimonono, Can. 14. prohibet *Ne Libros Veteris Teſtamenti, aut Novi Laici permittantur habere, niſi forte Pſalterium, vel Breviarium pro Divinis Officiis, aut Horas Beatæ Mariæ aliquis ex devotione habere velit. Sed ne præmiſſos Libros habeant in vulgari tranſlatos*. Breviarium itaque dictum eſt, quod Lectiones breviores ex Scriptura Sacra, & Homiliis Patrum excerptas, & in dies anni ſingulos diſtributas pro ratione Temporis, & Feſtorum, uno Libro complectatur, in commodum Clericorum, & Religioſorum Virorum.

Septem Horæ Canonici Officii, diverſis Paſſionis Chriſti Horis ſignificandis accommodatæ. Septem ſunt Horæ Canonici Officii, Matutinum, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Veſpera, & Completorium: Ut merito cum Propheta dicamus, *Septies in die laudem dixi tibi*. Diverſis Paſſionis Chriſti horis ſignificandis ſunt accommodatæ, ut Clerici quotidianum illud ſervitutis ſuæ Officium perſolventes, ea, quæ Redemptor noſter pro nobis paſſus eſt, in memoriam revocent, ac meditentur. Quod indicant Verſus in Gloſſa cap. *Presbyter*, Ext. *De Celebratione Miſſarum* relati,

Hæc ſunt ſeptenis propter quæ pſallimus Horis:
Matutina ligat Chriſtum, qui crimina purgat.
Prima replet ſputis: cauſſam dat Tertia mortis.
Sexta Cruci nectit: latus ejus Nona bipartit:
Veſpera deponit: tumulo Completa reponit.

His prænotatis, Regulæ Morales de Horarum Canonicarum recitatione tradendæ ſunt, & explicandæ.

ARTICULUS II.

REGULÆ MORALES.

De Officii Divini, ſeu Horarum Canonicarum recitatione.

REGULA PRIMA.

Clerici ſacris Ordinibus initiati, & beneficiati, Divinum, & Canonicum Officium etiam privatim recitare tenentur ſub pœna peccati mortalis. Reſtitutioni vero obnoxii ſunt Beneficiati, qui ſua culpa Officii Divini recitationem omittunt, pro rata omiſſi Officii parte.

Clerici in Sacris Ordinibus Conſtituti vel Beneficiarii, ad Breviarium etiam privatim recitandum tenentur. Ea Eccleſiæ Lex, ſive Conſuetudo, qua Miniſtri Sacri ad recitandas Horas Canonicas tenentur, interpretatio quædam eſt Juris Divini, orta ex Clericorum conditione, qui toti divino cultui conſecrati ſunt, ac mancipati, ut ſaltem aliquot horas divinis laudibus inſumant, quorum omnis cogitatio in Deum, & de Deo eſſe deberet. Unde Venerabilis *Beda* in c. 18. *S. Lucæ* ait, *Eum*, juxta præceptum Domini, & Apoſtoli, *ſemper orare, & non deficere, qui Canonicis Horis quotidie juxta Ritum Eccleſiaſticæ Traditionis Pſalmodiis, precibuſque conſuetis Dominum laudare, & rogare non deſiſtit*. Quam antiqua porro ſit, quam ſtricta illa obligatio, multa probant cum veteris tum novæ Hiſtoriæ, Diſciplinæque Eccleſiaſticæ monumenta.

S. Gregor. Nyſſenus iter ſuum in Arabiam commemorans: *Vehiculum* (inquit) *nobis pro Eccleſia, & Monaſterio erat, omnibus per totam viam pſallentibus.*

Palladius in Vita *S. Jo: Chryſoſtomi* loquens de quadraginta Epiſcopis propter cauſſæ ipſius defenſionem ab Eccleſiis ſuis ejectis: *Reverſi*, inquit, *Epiſcopi Vigilias intra ſua diverſoria celebrarunt.*

Venantius Fortunatus in Vita *S. Germani* Pariſienſis Epiſcopi, c. 76. refert, ipſum in itinere Divinum Officium nudo capite perſolviſſe: *Qui equitans in itinere*, inquit, *ſemper de Deo aliquid, aut verbo contulit, aut cantavit, curſum nudo capite dicens, etſi nix, aut imber urgeret.*

Gregorius Turonenſis in Officio recitando adeo religioſus erat, & diligens, ut *Expergefactus circa medium noctis ad curſum reddendum ſurgeret*; ut ipſe refert *Hiſtoriæ* Lib. 8. c. 15. Et cum Pariſiis verſaretur tempore Concilii, nocte quadam poſtquam Matutinum recitaſſet, ad oſtium hoſpitii ſui graviter pulſatum fuiſſe ſcribit Lib. 5. c. 19. *Ea vero nocte, decantatis Nocturnalibus Hymnis*, ideſt recitatis, *oſtium manſionis noſtræ gravibus audio verberibus cœgi*. Neque vero id peculiari Religione faciebat, ſed ex More Sacerdotum, ſeu ex Eccleſiæ Diſciplina, ut colligitur ex Lib. *De Gloria Confeſſorum*, c. 31. ubi agit de quodam Presbytero, qui in itinere conſtitutus, cum a paupere quodam hoſpitio receptus eſſet, *Juxta Morem Sacerdotum nocte ab ſtratu ſuo conſurrexiſſe, & orationi adſtitiſſe refertur*. Et rurſus Lib. 5. *Hiſtoriæ*, c. 21. *Salonio*, & *Sagittario* Epiſcopis vitio vertit, quod Curſum ſacrum, ſeu Divinum Officium negligerent. *Nulla prorſus de Deo erat mentio: nullus omnino Curſus memoria habebatur.*

Concilium Toletanum 4. can. 10. Sacerdotibus, & ſubjectis Clericis ſub gravi interminatione præcipit, ut *Dominicam Orationem* quotidie *aut in publico, aut in privato Officio* recitent. Ex quo intelligitur, privatam Divini Officii recitationem Clericis apud Hiſpanos ante ſeptimum ſæculum præceptam fuiſſe.

Concilii Nannetenſis can. 19. a *Reginone* in Collectione Canonum Lib. 1. c. 208. deſcriptus ſtatuit, ut *Presbyter mane Matutinali Officio expleto, penſum ſervitutis ſuæ canendo*, ideſt, privatim recitando, *Primam, Tertiam, Sextam, Nonamque perſolvat: ita tamen ut poſtea, horis competentibus, juxta poſſibilitatem, aut a ſe, aut a Scholaribus publice compleantur*. Verbum *canere* hic nihil aliud ſignificare, quam privatim recitare, Canonis ſeries oſtendit: eaque ſignificatione vocem illam interdum a Scriptoribus Eccleſiaſticis uſurpari Viri Eruditi norunt. Sic *Remigius* Monachus Antiſiodorenſis in Expoſitione Canonis Miſſæ, rationem reddens, cur Canon tacite recitetur: *Idcirco*, inquit, *venit conſuetudo in Eccleſia, ut tacite ipſa Obſecratio, atque Conſecratio a Sacerdote cantetur, ne verba tam ſacra vileſcerent*. Ipſa Concilii Nannetenſis verba *Hincmarus* Archiepiſcopus Remenſis ſua facit in Capitulari ad ſuæ Diœceſis Presbytero, c. 9. Habetur etiam c. *Presbyter*, Extra, *De Celebratione Miſſarum*, & tribuit Concilio Agatenſi, in quo tamen illud non inveniri notatur ad marginem. Sed non refert cujus ſit Concilii, ſiquidem inter publicas Eccleſiæ Leges Decretalium collectioni a Sede Apoſtolica approbatæ inſertum eſt.

Crodegangus Metenſis Epiſcopus, cap. 27. Regulæ Canonicis præſcriptæ ait: *Si longe ab Eccleſia aliquis fuerit, ut ad Opus Dei per Horas Canonicas occurrere non poſſit, agat Opus Dei cum tremore divino, ubi tunc fuerit*. Et infra: *Quicumque ex Clero in itinere cum Epiſcopo, vel cum alio proficiſcuntur, Ordinem ſuum, in quantum ratio, vel iter permiſerit, non negligant, & non eos debent præterire horæ conſtitutæ, tam de Officiis Divinis, quam aliunde.*

B. Petrus Damiani Libro, qui inſcribitur, *Dominus vobiſcum*, in eo totus eſt, ut oſtendat hæc verba in privata Divini Officii recitatione non eſſe omittenda, ſicque ab omnibus Sacerdotibus recitari teſtatur, & a Solitariis: Nec *Dominus vobiſcum, Venite exultemus Domino, Jube domne benedicere*, & alia, quæ ad plures diriguntur, immutari debere ab iis, qui ſoli Divinum Officium recitant. *Si enim Doctores Eccleſiæ id expedire decernerent, in Eccleſiaſticis Officiis alium ſingulis, alium multis Ordinem tradidiſſent. At Neque Apoſtolicæ Sedis Antiſtes, cum privata Deo reddit obſequia, neque quiſquam omnino Pontificum, vel Catholicorum Sacerdotum his verbis ad alterum ſingulariter utitur.*

Recitatio Canonici Officii Clericis in Sacris Ordinibus conſtitutis ita præcepta cenſebatur, ut qui illam omiſiſſent, ſe gravis peccati reos agnoſcerent. Unde Formula confeſſionis apud *Alcuinum* ſic habet: *Peccavi, quod negligens fui de meo Curſu, quem per horas Canonicas exſolvere debui*, &c. In Statutis etiam *Eadgari* Anglorum Regis Formula Confeſſionis occurrit, in qua hæc leguntur: *Confiteor me Horas Canonicas neglexiſſe*. Inter accuſationum capita quæ *Jo. XII.* Romano Pontifici objecta ſunt, & quæ *Ottonem* Imperatorem ad agendum contra ipſum impulerunt, unum eſt, quod *Matutinas, & Canonicas Horas non celebraſſet*, ut refert *Luitprandus* Lib. 6. c. 7. *Greg. X.* inter varia delicta, propter quæ *Henricum* Leodienſem Epiſcopum in Concil. Lugdunenſi depoſuit, Horarum Canonicarum omiſſionem recenſet in Epiſt. ad ipſum ſcripta. *Quid plura?* inquit, *Horas Canonicas, maxime cum eas neſcias, & illiteratus exiſtas, in Animæ tuæ periculum prætermittens*, &c. Id quoque criminis objectum eſt *Joanni XXII.* in Concilio Conſtantienſi ſeſſ. 11. *horas Canonicas dicere ſprevit*. Et *Innocentius III.* Commiſſariis delegans Inquiſitionem contra Neopatrenſem Epiſcopum epiſt. 98. Lib. 14. inter cetera Capita, de quibus a Capitulo ſuo fuerat accuſatus, iſtud recen-

recenſet: *Nec ut tenetur, per ſeipſum horas Canonicas Deo reddit.*

Jacobus de Vitriaco, Hiſtoriæ Occidentalis cap. 34. obligationem illam ſtrictiſſimam, & graviſſimam eſſe teſtatur. *Licet autem Sacerdos privatas orationes, & ſecretas deprecationes variis circa Curas Animarum occupationibus intentus poſſit aliquando dimittere; horas tamen Canonicas non debet omittere. Aliæ enim orationes ſunt voluntatis, hæ autem neceſſitatis.*

Concilium Dertuſanum in Hiſpania anno 1429. celebratum can. 4. ea de re ita ſtatuit: *Ne divinæ ſervitutis cenſus, quem de fructu labiorum offerre tenetur quilibet Clericus, Eccleſiaſticum beneficium poſſidens, vel in Sacris ordinibus conſtitutus, dum per occupationes alias conventui Eccleſiæ intereſſe non valet, ex defectu Breviarii omittatur, provide duximus ſtatuendum, ut per locorum Ordinarios Beneficiarii prædicti, & in Sacris Ordinibus conſtituti, ad habendum proprium Breviarium infra tempus ipſorum Ordinariorum arbitrio moderandum coercitione diſtricta cogantur, nullusque de cetero in Diaconum ordinetur, qui non habeat Breviarium, & in practica, & peritia Divinum Officium faciendi per examen reperiatur idoneus.* Legendum eſſe, *Nulluſque in Subdiaconum ordinetur*, veriſimile eſt, cum Clericos omnes ad Breviarii recitationem obligatos aſſerat, qui ſunt in Sacris conſtituti.

Concilium Baſileenſe ſeſſ. 21. can. 5. eamdem obligationem ſupponit, ac declarat; *Quoſcumque Beneficiatos*, inquit, *ſeu in Sacris conſtitutos, cum ad Horas Canonicas teneantur, admonet hæc Synodus, ut ſive ſoli, ſive aſſociati, diurnum, nocturnumque Officium reverenter, verbiſque diſtinctis peragant.*

Beneficiati pro rata omiſſi Officii parte ad reſtitutionem fructuum tenentur.

Leo X. in Concilio Lateranenſi 5. ſeſſ. 9. Statuit, *Ut quilibet habens beneficium cum cura, vel ſine cura, ſi poſt ſex menſes ab obtento beneficio Divinum Officium non dixerit, legitimo impedimento ceſſante, beneficiorum ſuorum fructus ſuos non faciat pro rata omiſſionis recitationis Officii, ſed eos tamquam injuſte perceptos, in fabricas hujuſmodi beneficiorum, vel in pauperum eleemoſynas erogare teneatur. Si vero ultra dictum tempus in ſimili negligentia contumaciter permanſerit, legitima Monitione præcedente, beneficio ipſo privetur, cum propter Officium detur beneficium. Intelligatur autem Officium omittere quoad hoc, ut beneficio privari poſſit, qui per quindecim dies illud bis ſaltem non dixerit, Deo tamen ultra præmiſſa de dicta omiſſione redditurus rationem.* Idem ſtatuit *S. Pius V.* Conſtitutione 130. quæ incipit. *Ex proximo.*

Secundum has Conſtitutiones eamdem obligationem declarant Concilia Mediolanenſia 1. 3. & 4. ſub *S. Carolo Borromæo*. Et primum quidem p. 2. cap. 21. addit: *Qui vero Sacris initiati, beneficium Eccleſiaſticum non habent, ſi Divinum prætermiſerint Officium, præter grave peccatum, quod committunt, graviter etiam ab Epiſcopis in eos animadvertatur.*

Concilium Rothomagenſe an. 1581. cap. *De Cultu Divino in genere*, de Breviario loquens: *Ab omnibus* (inquit) *ad Sacros Ordines promovendis libri ad Divinum Officium neceſſarii habeantur. Promoti vero ſciant ſe ad Breviarium obligari, ac Romanum trium quotidie Lectionum a Cardinali S. Crucis compoſitum a Sacroſancta Sede Apoſtolica ſublatum ſibi omnino prohiberi. Sciant inſuper beneficiati, qui Breviarium recitare neglexerint abſque legitima excuſatione, graviter peccare, & ſuorum beneficiorum fructus pro rata omiſſi Officii, & temporis, ſuos non facere, ſed eos tamquam injuſte perceptos, in fabricas hujuſmodi beneficiorum, vel pauperum eleemoſynas erogare teneri, ex proximi Lateranenſis Concilii Decreto per Sanctæ memoriæ Pium V. declarato.*

Eamdem obligationem tum recitandi Breviarium, tum reſtituendi fructus pro rata portione omiſſionis Horarum, temporiſque, confirmat Concil. Remenſe anno 1583. tit. *De Breviario*, Aquenſe 1585. *Qui horas Canonicas legitimo ceſſante impedimento intermiſerint, quicumque eas recitare tenentur, ſciant ex Bulla S. Pii V. non ſolum gravi ſe peccato obſtrictos, ſed omnes etiam beneficiorum ſuorum fructus, qui in ſingulos dies eis obtingerent, ſi quotidie in ſingulas Horas dividerentur, amittere, neque a Confeſſario ulla ratione abſolvi poſſe, etiam Jubilæi cujuſcumque gratia ſuffragante, niſi fructuum, quos indebite perceperint, facta prius ad dicta Bulla præſcriptum reſtitutione.* Idem confirmat Burdigalenſe eodem anno tit. 3. *De Eccleſiaſticis Precationibus*, Toloſanum 1590. p. 1. c. 4. Avenionenſe 1594. c. 34. Aquilejenſe anno 1586. c. 11. cujus hæc ſunt verba: *Non tamen exiſtiment, qui ad Subdiaconatus Ordinem, & ſuperiores provecti ſunt, ſi beneficio Eccleſiaſtico careant, horis Canonicis ex Breviario Romano recitandis obſtrictos non eſſe; omnino vero intelligant, quemadmodum qui beneficium habent Eccleſiaſticum, Horas Canonicas non recitantes, ultra peccati mortalis reatum amiſſione fructuum plectuntur: ita illos omittendo Horas Canonicas mortaliter peccare, nec ſe prætextu beneficii non adepti excuſare poſſe.*

Idem confirmat *S. Th.* Quodlibeto 6. q. 5. art. 2. *Clericus* (inquit) *ex hoc ipſo quod eſt Clericus, & præcipue in Sacris Ordinibus conſtitutus, tenetur dicere Horas Canonicas: videntur enim tales ſpecialiter eſſe aſſumpti ad laudem divinam; ſecundum illud Iſaiæ* 43. Omnem, qui invocat nomen meum, in laudem meam creavi illum: *Sed in quantum eſt Clericus beneficiatus in hac Eccleſia, tenetur dicere Officium ſecundum modum illius Eccleſiæ.* Lethalis igitur peccati reus eſt Clericus Sacris initiatus, vel beneficium Eccleſiaſticum poſſidens, qui ſine cauſſa legitima, ſeu neceſſitate urgentiſſima Officium Canonicum, aut notabilem Officii partem prætermittat.

Quæ pars Horæ notabilis.

Pars notabilis non ſolum eſt Hora integra, ſeu dimidia, ſed tertia pars Horæ. Unde omiſſio unius Nocturni, ſeu trium Pſalmorum, vel Lectionum in Matutinis, omiſſio duorum Pſalmorum in Veſperis, unius Pſalmi in reliquis, mortale peccatum videtur.

Quæ cauſſæ legitimæ a Breviarii recitatione diſpenſantes.

Cauſſa legitima, ſeu neceſſitas urgens, eſt Breviarii defectus; ſi quis in loco verſetur, ubi invenire non poſſit, comparare, aut commodato accipere, vel publicis Officiis intereſſe; & abſque ſua culpa libro careat. Si vero Breviarium ſua culpa perdidiſſet, v. gr. ludendo, aut illud vendidiſſet, vel donaſſet, projeciſſet, ex induſtria reliquiſſet, ſive in itinere fere neglexiſſet, toties mortale peccatum committeret, quoties non recitaret, donec illum pœniteret malitiæ ſuæ. Legitima item cauſſa ab Officii recitandi obligatione liberans eſt infirmitas ita gravis, ut Officii recitatio illam probabiliter aggravaret, morbique curationem retardaret: qua in re Medici, aut Superioris arbitrio, ſeu prudentis bonique viri judicio ſtandum eſt: necnon cæcitas. Id conſtat ex Conc. Carthaginenſis 4. can. 49. & Venetici can. 14. Idem confirmat Conc. Marciacenſe Provinciæ Auſcitanæ an. 1326. celebratum, can. 19. *Statuimus* (inquit) *quod omnes Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti, & beneficium Eccleſiaſticum maxime cum Cura obtinentes, & omnes Religioſi Clerici, ad omnes ſeptem Horas Canonicas omni die dicendas vigilent diligenter? Nam ad eas dicendas ſunt ex officio obligati, niſi eos infirmitatis gravitas excuſaret.* Idem confirmat Conc. Mediolanenſe 4. tit. *De Vita, & Honeſtate Clericorum*, cujus hæc ſunt verba: *Sacerdos, Clericuſve Sacris initiatus, aut Eccleſiaſticum beneficium obtinent, Horarum Canonicarum Officio cum adſtrictus ſit, meminerit ſe febri, morbove aliquo, vel adverſa valetudine aliquando leviter laborantem, non juſtam propterea excuſationem habere, quamobrem illud intermittat, omittatve. Itaque ſi quando corporis infirmitate affectus eſt, ipſe pro ſua conſcientia recte videat quid præſtare poſſit, ac ne omittendo graviter peccet, & Beneficii, ſi quod habet, fructus ſuos non faciat.*

Caritas etiam ab Officii recitatione excuſat, ut Cura Infirmorum neceſſaria, ſi ſimul Officium perſolvi non poſſit abſque illorum incommodo, & detrimento: Item adminiſtratio Sacramentorum, quæ moram pati non poteſt: Moribundorum procuratio, aliæque functiones ſacræ, ſi tempus Officii recitationi neceſſarium forte non relinquerent ei, qui ad illas tenetur ratione beneficii, aut Delegationis, ſive Mandati Epiſcopalis. Quæ enim ab Eccleſia pro caritate inſtituta ſunt, pro caritate quoque, ubi expedire videbitur, omitti poſſunt, vel intermitti, vel in aliud forte commodius ſive Eccleſiæ utilius opus mutari; (inquit *S. Bern.* Lib. *De Præcepto & diſpenſatione*, c. 2.) Et *iniquum foret ſi ſtatuta pro ſola caritate, contra caritatem tenerentur.* Ceterum locum tantum habet illa exceptio, cum adhibita diligentia, & cautione neceſſaria nullum omnino temporis intervallum ſupereſt ad majora illa, ſeu potiora caritatis opera exercenda, ſimul & ad perſolvendum Canonicum Officium. Debet enim Clericus diutius vigilare, Solis ortum prævenire, noctu etiam ſurgere pro more antiquo Sacerdotum, ab omnibus ſæcularibus negotiis, inutilibus confabulationibus, recreationibus, deambulationibus abſtinere, ut Deo vacet, ut Breviarium integrum religioſe recitet. Denique ſi Conciones, aut lectiones ſimul habere non poſſint Eccleſiaſtici Viri, & recitandi Officii obligationi ſatisfacere, functiones illas potius dimittere debent, ſi id abſque gravi ſcandalo fieri poſſit, quam Divinum Officium, in tanta Concionatorum, & Doctorum copia, qui utrumque Munus implere, & Canonicum Officium pie recitare poſſunt, & parati ſunt. Si vero concionandi Munus ipſis ex Officio incumbat, meminerint, quod oportet iſtud facere, & illud non omittere.

Merito itaque inter alias pravi dogmatis Propoſitiones hæ etiam ab *Alexandro VII.* Pont. Maximo damnatæ ſunt.

Propoſitiones damnatæ.

Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud beneficium Eccleſiaſticum, ſi ſtudio litterarum vacet, ſatisfacit ſuæ obligationi, ſi Officium per alium recitet.

Unico Officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto, pro die præſenti, & craſtino.

Reſtitutio a S. Pio V. impoſita beneficiatis non recitantibus, non debetur in conſcientia ante Sententiam declaratoriam Judicis, eo quod ſit pœna.

Reſtitutio fructuum ob omiſſionem Horarum ſuppleri poteſt per quaſcumque Eleemoſynas, quas ante Beneficiatus de fructibus ſui Beneficii fecerit.

REGULA II.

Tenuitas Eccleſiaſtici Beneficii ejus poſſeſſorem a Recitatione Breviarii non diſpenſat.

Eccleſiæ enim leges Clericos omnes, qui Curatum, *aut quodvis aliud Eccleſiaſticum Beneficium obtinent*, ad Recitationem Divini Officii adſtringunt. Ita loquitur Conc. Toloſanum anno 1590. celebratum, c. 4. p. 1. *De Presbyteris, & Clericis*. Hanc Regulam tradit *S. Antoninus* 3. p. tit. 13. c. 4. §. 1. *Ad horas Canonicas*, (inquit) *tenentur ordinati in Sacris, ſcilicet in Subdiaconatu, & ſupra: & hoc tam ſecundum omnes Theologos, quam Canoniſtas:* (*Extra*, De Celebratione Miſſarum, c. Dolentes.) *Tenentur ſecundo ex præcepto quilibet Clerici beneficiati, & non exiſtentes in Sacris: nec excuſare ſe poſſunt ratione exiguitatis beneficii, ſi ex eo non percipiant ſibi neceſſaria; ſed imputent ſibi, ex quo ſe fecerunt ad illud intitulari.*

Id confirmat Gloſſa Decreti in can. *Clericus*, diſt. 91. verbo *Vigiliis*, dicens: *Sicut vir tenetur miniſtrare neceſſaria uxori, quæ tamen eſt talis, quod ei debitum reddere non valet*, (cauſ. 32. q. 7. C. Quod propoſuiſti, C. Hi qui:) *Ita iſte tenetur officiare Eccleſiam, licet pauper ſit, & dicere cum Apoſtolo, Scio & abundare, & eſurire.*

Idem colligunt Canonici Juris Interpretes doctiſſimi ex c. *Conquerente*, Ext. *De Clericis non Reſidentibus*, Ita inter alios *Proſper Fagnanus* in illud caput: *Sicut non excuſatur a Reſidentia, ex eo quod ex Beneficio vitæ neceſſaria non percipiat; ita nec excuſatur ab Horis dicendis. Imputet ſibi ſi beneficium non ſit competens, quia nihilominus tenebitur ad horas, ex quo ſe fecit ad hoc intitulari.*

REGULA III.

Qui totum Officium recitare non poſſunt propter infirmitatem, aliamve cauſſam legitimam, & tamen aliquas Horas poſſunt perſolvere, ad eas recitandas tenentur ſub pœna peccati mortalis.

Cum enim Canonicum Officium pluribus Horis conſtet, & ad ſingulas recitandas Clerici in Sacris conſtituti, & beneficiati adſtricti ſint, ſequitur, illos, qui totum Officium recitare non poſſunt, ſed tamen partem aliquam perſolvere valent, illam recitare debere: quemadmodum ille, qui Quadrageſimam integram jejunare non poteſt, aliquot hebdomadæ diebus jejunare tenetur, ſi poſſit. Merito itaque inter alias pravi dogmatis Propoſitiones 65. anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo nono ab *Innoc. XI.* Pontifice Maximo proſcriptas, hæc etiam damnata eſt ordine 54. *Qui non poteſt recitare Matutinum, & Laudes, poteſt autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad ſe minorem.* Hanc etiam ut *falſam, temerariam, cavillatoriam, & præcepta Eccleſiæ illudentem*, damnavit Clerus Gallicanus anno 1700.

Propoſitio damnata.

REGULA IV.

Quicumque Penſionem, Fructus, aut Res Eccleſiaſticas, ut Clericus percipit, ad parvum Officium B. Mariæ Virginis recitandum obligatur; cui ſi deſit, penſionum, fructuum, rerumque ipſarum amiſſioni obnoxius eſt, & mortalis peccati reus.

Ita ſtatuit, & declaravit *S. Pius V.* Conſtitutione quæ incipit, *Ex proximo*; idque confirmant Concilia Mediolanenſis 3. & 4. ſub *S. Carolo Borromæo*, Conc. Burdigalenſe anno 1583. Avenionenſe 1594. & Aquilejenſe 1596. cujus hæc ſunt verba c. 11. *Penſionarios ſerio monitos eſſe volumus, eos ad Officium Mariæ Virginis quotidie recitandum teneri; præter peccatum mortale, quod committuntur, ſi omiſerint, reſtitutionis onere obſtrictos declaramus.*

REGULA V.

Monachi, ſeu Religioſi Profeſſi Coro deputati, quamvis non ſint in Sacris Ordinibus conſtituti, ad Officium Divinum privatim etiam recitandum tenentur ſub pœna peccati mortalis.

Monachorum ſeu Religioſorum Profeſſorum obligatio ad Officium divinum privatim recitandum.

Ratione enim Profeſſionis ſuæ inſtituti ſunt ad orandum non ſolum pro ſe, ſed etiam pro Populo, & Eccleſiæ conſuetudine, quæ ſancta, & inviolabilis eſſe debet, vimque habet legis, ad ſacrum illud, & Canonicum penſum perſolvendum tenentur, ut docet *S. Antoninus* p. 3. tit. 13. c. 4. §. 1. *Tenentur* (inquit) *ad Horas Religioſi profeſſi, quorum Religio ad actus vitæ contemplativæ eſt inſtituta, & per Eccleſiam confirmata. Et hoc ratione ſuæ profeſſionis, quia non ſolum ſunt inſtituta hujuſmodi Religiones ad orandum particulariter pro ſe, ſed etiam ad orandum pro univerſali utilitate Fidelium. Ad hujuſmodi autem orationem faciendam in perſona totius Populi Chriſtiani pro utilitate omnium ſunt inſtitutæ ſpecialiter Horæ Canonicæ. Religio autem inſtituta ad opera vitæ contemplativæ eſt Status Monachalis. Religio vero Mendicantium utramque complectitur, ſcilicet activam, & contemplativam.*

Monachorum, & Religioſorum Virorum obligatio ad Officium Divinum privatim recitandum, cum abſentes ſunt a Choro, confirmatur ex Regulis Monaſticis, Conciliis, & Summorum Pontificum Decretis. Occurrit in primis *S. Baſilii* Regula, cap. 107. *Unuſquiſque* inquit, *tota mente, & devotione complere debet id, quod ſcriptum eſt*: Cantantes, & pſallentes in cordibus veſtris Domino. *Si enim corporaliter non occurat adeſſe cum ceteris ad orationis locum, in quacumque*

Epheſ. 5.

loco inventus fuerit; quod devotionis eſt, expleat. Oportet *tamen obſervare, ne forte poſſit quis implere in tempore ſuo, quod complendum eſt, & occurrere: Sed dum loqui vult, occaſiones nectit, tamquam in miniſterii opere occupatus. Quod qui facit, & offendiculum ceteris præſtat, & ipſe negligentis crimen incurrit.*

2. Regula *S. Pachomii* c. 142. *Et ſi in navi fuerit; & in Monaſterio, & in agro, & in itinere, & in quolibet miniſterio, orandi, & pſallendi tempora non prætermittat.*

3. Regula *S. Benedicti*, c. 50. *Fratres, qui omnino longe ſunt in labore, non poſſunt hora competenti occurrere ad Oratorium, & Abbas hoc perpendit, quia ita eſt, agant ibidem Opus Dei, ubi operantur, cum tremore divino flectentes genua. Similiter qui in itinere directi ſunt, non eos prætereant Horæ conſtitutæ: ſed, ut poſſunt, agant ſibi, & ſervitutis penſum non negligant reddere.*

4. Regula *SS. Pauli, & Stephani* Abbatum c. 12. *Opus Dei, quod per diem in quocumque loco operantes Fratres per Horas conſtitutas dicent, cum diſciplina, & timore Dei conſona voce dicatur: non prout unuſquiſque operis excuſatione, aut occupatione voluerit obrutus.*

5. Regula *S. Fereoli* Ucetienſis Epiſcopi, c. 11. *Similiter etiam his, qui Paſtores pecorum, ut eſt moris, de congregatione mittentur, curæ erit vacare Pſalmis, ut ceteri, ne in id, quod majus eſt, minores inveniantur, & in confuſionem ſui illud eis aptetur exemplum*: Animalis *homo non percipit ea, quæ ſunt Spiritus Dei.* Et cap. 12. *Ut omni tempore Pſalmi uſque ad finem Pſalterii in ordine decantentur: ſibi tamen ſecretius propter propriam mercedem, excepto publico pſallendi Curſu Dominico, quantum per ſingulos dies Deo tamen ſcienter laudes offerat occulta ruminatione.*

6. Regula *Magiſtri*, c. 56. cujus titulus eſt, *Quomodo debeant Fratres in itinere Opus Dei complere*: hæc habet: *In nubilo vero die, cum radios ſuos Sol mundo abſconderit, ſive in Monaſterio, ſive in via, ſive in agro perpenſatione Horarum tranſacta Fratres æſtiment, & quavis hora ſit, conſuetum tamen compleatur Officium: & ſive ante, ſive retro, a certa hora dictum ſit, conſuetum Horæ opus tamen non prætereat, ſed agatur.*

7. Conc. Marcianenſe Provinciæ Auxitanæ ann. 1326. can. 19. *Statuimus* inquit, *quod omnes Clerici, in Sacris Ordinibus conſtituti, & Beneficium Eccleſiaſticum, maxime cum Cura obtinentes, & omnes Religioſi Clerici ad omnes ſeptem horas Canonicas omni die dicendas ſint ex debito obligati, niſi eos infirmitatis gravitas excuſarit.*

8. *S. Dominicus*, ut in ejus Vita apud *Surium legimus*, *Quando extra Monaſterium erat, audito primo ſigno Nocturnarum Precum, ſurgebat, & Fratres excitans, cum multa devotione totum Divinum officium abſolvebat horis, & temporibus ſuis, tum nocturnis tum diurnis, nihil pœnitus omittens. Perſoluto Completorio, etiam in itinere poſitus cum Sociis, ſilentium non minus ſervabat, quam ſi eſſet in Monaſterio.*

9. *Gregorius IX.* de Monachis foras profecturis ſtatuit, *Ut ipſi Horas dicant in via, & de libris provideatur eiſdem.*

10. Conſtitutio *Benedicti XIII.* Pontificis Max. ad reſtaurandam Diſciplinam Regularem in Ordine Benedictino edita: *Ceterum* inquit, *qui ad Chorum, vel Eccleſiam accedere nequiverint, prædicationi, lectioni, ſtudio, ſeu adminiſtrationibus, vel Officiis ſuis, aut piis, ſive licitis operibus, de licentia illius, ad quem eam dare pertinuerit, occupati in loco aliquo congruo, & honeſto, debitis horis, juxta poſſibilitatem plures ſimul conveniant, & debite dicant Divinum Officium, & quotidianum penſum exſolvant debitæ ſervitutis.*

11. Statuta *Hugonis V.* Cluniacenſis Abbatis: *Univerſi ubicumque conſtituti, ſuæ ſervitutis penſum non negligant reddere, maxime Horarum Regularium.*

REGULA VI.

Moniales profeſſæ, & Choro deputatæ, ad Officium Divinum recitandum tenentur, etiam cum a Choro ſunt abſentes, ſub pœna peccati mortalis.

Obligatio Monialium ad Officium divinum privatim recitandum.

Conſecrationis namque ſuæ, & Profeſſionis ratione ad ſpecialem cultum Deo exhibendum, aſſiduamque magis orationem tenentur: Qui quidem cultus Horarum Canonicarum recitatione determinatus eſt ex Eccleſiæ Diſciplina, & conſuetudine, cujus antiquitas ex *Epiſtola S. Hieronymi ad Demetriadem Virginem* probatur. *Præter Pſalmorum, & orationis ordinem* (inquit) *quod tibi hora Tertia, Sexta, Nona, ad Veſperam, Media Nocte, & Mane ſemper eſt exercendum: ſtatue, quot horis Sanctam Scripturam diſcere debeat.* Et in Epiſtola *Ad Lætam de Inſtitutione Filiæ*, profeſſioni virginitatis deſtinatæ: *Aſſueſcat*, (inquit) *ad Orationes, & Pſalmos nocte conſurgere, mane Hymnos canere, Tertia, Sexta, Nona Hora ſtare in acie, quaſi Bellatricem Chriſti, accenſaque lucerna reddere Sacrificium Veſpertinum.*

Regula *S. Cæſarii* Moniales, quæ *ad Opus Dei* tardius venerint, increpationi ſubjicit.

Regula *S. Aureliani* Monialibus Arelatenſis Monaſterii pariter data, ſacræ Pſalmodiæ ordinem illis præſcribit. *Curſum diurnum, vel nocturnum, ideſt, Matutinos, Vigilias, Nocturnos, Veſperam, & Duodecimam in Baſilica Dominæ Maria*

ria a Congregatione dici. Quod ſi hyems aſpera fuerit, Matutinos tantum, Veſperam, & Duodecimam in prædicta Baſilica dici: Secundam vero, Tertiam, Sextam, & Nonam in interiori Oratorio, Fervorem in Opere Dei, pſallendique diſciplinam, & ordinem Sacris Virginibus etiam præſcribit S. *Donatus* Veſontionenſis Epiſcopus in Regula: cujuſdam Patris Regula c. 6. ſtatuit ut *Sorores, quæ pro gravibus culpis in Pœnitentia detinentur, in Eccleſia cum ceteris quæ communicant, non ſtent; ſed in alia Eccleſia ſecrete Curſum cantent: & expleto Curſu egredientes ante fores Eccleſiæ, in qua communicantes Curſum explent, ſtare præcipiantur: egrediente Congregatione ſupra humum proſtratæ, rogent pro ſe Dominum exorari &c. S. Leand.* Hiſpalenſis Epiſcopus in Regula, ſive Lib. *De Inſtit. Virginum*, ad *Florentinam* Sororem, c. 6. *Lectio* (inquit) *tibi ſit aſſidua, jugis oratio. Dividantur tibi opera, & officia, ut poſtquam legeris, ores, poſtquam oraveris, legas. Sic alternes perpetim hæc duo bona, ut ab eiſdem nullo ſis tempore otioſa.*

B. Eledus Rievallenſis Abbas Ordinis Ciſtercienſis in Regula, ſive Inſtitutione Recluſarum, ad Sororem: cap. 14. *Secundum formam Regulæ B. Benedicti*, (inquit) *Nocturnas Vigilias celebres, quibus mox ſuccedat oratio. Poſt orationem in honore Virginis debitum ſolvat Officium, Sanctorum commemorationem adjiciens... Albeſcente Aurora, Matutinas Laudes cum Hora Prima hymnis perſolvat: & ſic in alternatione lectionum, orationum, Pſalmorum quoque, Tertiam exſpectet: qua dicta, in opere manuum uſque ad Nonam occupetur. Cibo autem ſumpto, & gratiarum actionibus Deo ſolutis, ad præſcriptam manſuetudinem redeat ſpiritualibus exercitiis, opus corporale intermittens uſque ad Veſperas. Facto autem parvo intervallo, aliquam lectionem de Vitis Patrum, vel Inſtitutis, vel Miraculis eorum, ſibi ſecretius legat: ut orta ex his aliqua compunctione, in quodam fervore ſpiritus Completorium dicat.*

Sancta *Lutgardis ſæpe reprehenderat Moniales in valetudinario manentes, quod parum attente perſolverent Horas Canonicas divinitus inſtitutas... Cum ſe infirmæ Sorores in valetudinario manentes in dicendis Precibus Canonicis correxiſſent, peſtis penitus ſopita eſt:* teſte *Thoma Cantipratano* in ejus Vita, Lib. 3. c. 10.

REGULA VII.

Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti, & Religioſi profeſſi, ad recitandum Officium tenentur, quamvis ſint excommunicati.

Ita declarat Synodus Nemauſenſis anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo quarto celebrata, tit. De Sententia Excommunicationis: *Debent tamen* (inquit) *extra Eccleſiam nihilominus dicere Officium ſub ſilentio Clericis Excommunicati majori Excommunicatione, & Interdicti, ſi ſunt in ſacris Ordinibus conſtituti.* Et certe nemo ſuo delicto conditionem ſuam facit meliorem. Iſti ergo tenentur ad ea, quæ ſunt oneris, licet iis priventur, quæ ſunt honoris. Publicis tamen Officiis ingerere ſe non poſſunt Excommunicati, ſed privatim Officium perſolvere.

REGULA VIII.

Ad Divini Officii recitationem ita neceſſaria eſt mentis attentio, ut præcepto non ſatisfaciat, mortaliſque ſit peccati reus, qui per Officii partem notabilem ad alia ſponte mentem diſtrahit.

Cum enim oratio ſit pius mentis in Deum affectus, ſeu mentis aſcenſus in Deum, colloquium animæ cum Deo, Dei cultus; ad illam jure divino neceſſaria mentis attentio eſt: alioquin orantibus merito dicet Dominus: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe eſt a me.* Nam *Veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu, & veritate*, Hinc Apoſt. 1. ad Cor. 14. *Pſallam ſpiritu*, inquit, *pſallam & mente*, & ad Epheſios 5. *Cantantes, & pſalentes in cordibus veſtris Domino.*

Iſai. 19. Matth. 15. Joan. 4.

Præcepto de Officii divini recitatione non ſatisfit ſine attentione.

Id confirmavit S. *Cyprianus*. Tract. de Orat. Dominica: *Quando ſtamus ad orationem* inquit, *vigilare, & incumbere ad preces toto corde debemus. Cogitatio omnis carnalis, & ſæcularis abſcedat, nec quidquam tunc animus quam id ſolum cogitet, quod precatur. Ideo & Sacerdos ante orationem Præfatione præmiſſa, parat fratrum mentes, dicendo.* Surſum corda; *ut dum reſpondet plebs*, Habemus ad Dominum, *admoneatur, nihil aliud ſe quam Dominum cogitare debere. Claudatur contra Adveſarium pectus, & ſoli Deo pateat, nec ad ſe hoſtem Dei tempore orationis adire patiatur: obrepit enim frequenter, & penetrat, & ſubtiliter fallens, preces noſtras a Deo avocat, ut aliud habeamus in corde, & aliud in voce, quando intentione ſincera Dominum debeat non vocis ſonus, ſed animus, & ſenſus orare. Quæ autem ſegnitia eſt alienari, & rapi ineptis cogitationibus, & profanis, cum Dominum deprecaris; quaſi ſit aliud quod magis debeat cogitare, quam quod cum Deo loqueris? Quomodo te audiri a Deo poſtulas, cum te ipſe non audias? Vis eſſe Deum memorem tui, quando tu ipſe memor tui non ſis? Hoc eſt, ab hoſte in totum non cavere; hoc eſt quando oras Deum, Majeſtatem Dei negligentia orationis offendere? hoc eſt, vigilare oculis, & corde dormire, cum debeat Chriſtianus, & cum dormit oculis, corde vigilare: ſicut ſcriptum eſt ex perſona Eccleſiæ loquentis in Cantico Canticorum*: Ego dormio, & cor meum vigilat. *Quapropter ſollicite, & caute Apoſtolus admonet dicens:* Inſtante orationi vigilantes in ea: *docens ſcilicet & oſtendens, eo impetrare, quod poſtulant, de Deo poſſe, quos Deus videat in oratione vigilare.*

De attentione mentis ad orationem neceſſaria poſſent aliorum Patrum non minus luculenta teſtimonia proferri, quæ in alium locum ſervantur. Satis hæc ſunt ut jure divino imperata probetur attentionis illius neceſſitas. Cum itaque præcepta Eccleſiæ, ut par eſt, impleri non poſſint iis actibus, quibus Dei præceptum violatur; & ipſa præcipiendo aliquem actum exteriorem, conſequenter præcipiat & interiorem, qui ejus veluti ratio, & forma eſt, minime dubium eſt, quin & ipſa præcipiat attentionem mentis ad Officium Divinum, cum illius recitationem præcipit, Quod ex Conc. Later. 4. ſub *Innoc. III.* can. 17. confirmatur. *Dolentes* inquit, *referimus, quod non ſolum quidam minores Clerici, verum etiam aliqui Eccleſiarum Prælati circa commeſſationes ſuperfluas, & confabulationes illicitas, ut de aliis taceamus, fere medietatem noctis expendunt: & ſomno reſiduum relinquentes, vix ad diurnum concentum avium excitantur, tranſcurrendo undique continuata ſincopa Matutinum.* Et inf. *Hæc igitur, & ſimilia ſub pœna ſuſpenſionis penitus inhibemus: diſtricte præcipientes in virtute obedientiæ, ut Divinum Officium diurnum pariter, & nocturnum, quantum eis Deus dederit, ſtudioſe celebrent pariter, ac devote.* Refertur c. *Dolentes*, Ext. *De Celebratione Miſſarum.* Preces igitur, & Divina officia *non curſim, & feſtinanter*, ſed *devote, attente, & graviter* in Choro recitandæ ſunt a Clericis, Monachis, & Monialibus: Ext. Chorum etiam *articulate, diſtincte, decore, attente, & devote, depoſita omni ſollicitudine ſæculari*, ne in Domini maledictionem a Propheta intentatam incurrant: *Maledictus, qui facit opus Dei negligenter.* Jer. 48. 10. Ita ſanxerunt, ac declararunt Conc. Treverenſe anno 1549. can. 6. Mediolan. 4. p. 3. c. 7. Burdigalenſe anno 1583. tit. 17. Bituricenſe 1584. tit. 12. can. 12. Conventus Melodunenſis Epiſcoporum Galliæ, tit. *De Canonicis*, Concil. Narbonenſe anno 1609. c. 30. Quamobrem Horarum Canonicarum recitationi nulla colloquia intermiſcenda ſunt, nullum opus externum agendum eſt, cum perſolvuntur, in nulla cogitatione profana, & ſæculari, & a Deo aliena immorandum, ab iis avertenda mens eſt, & in uno Deo colligenda, & defigenda. Quod ut facilius fiat, ſecedendum eſt ad Officium recitandum in locum, in quo a pietate, & devotione non abducamur; nec deambulando recitandum eſt, ex deambulatione enim mentis evagatio naſci ſolet. Ita Conc. Treverenſe 2. anno 1549. c. 6. *Omnes, qui Horis Canonicis perſolvendis deputati ſunt, dant operam, ut collectis animis, quoad fieri poteſt, debitum penſum abſolvant: nec ita ſe habeant, ut dum voce pſallunt, quidvis potius, quam Deum animo cogitare videantur, ſemper caventes, ne Propheticum illud audiant:* Labiis quidem me honorant, cor autem eorum longe eſt a me. *Quid autem eſt, voce quidem pſallere, mente autem domum, aut forum circumire, niſi homines fallere, & Deum irridere? Grave admodum eſt, quod Scriptura dicit:* Maledictus, qui facit opus Dei negligenter. *Statuimus proinde, ut laudes divinæ per ſingulas Horas non curſim, ac feſtinanter, ſed tractim, ſervatis intervallis decentibus, ratione dierum feſtorum habita, reverenter, & alacriter abſolvantur, nequaquam ſublato in altum clamore, ne vel inſanire, vel animi laſcivia geſtire videantur potius, quam fervore ſpiritus exultare, ſemper Verſiculum decantatiſſimum animo volventes: Nec clamans, ſed amans cantat in aure Dei. Audit enim ille vocem cordis, ſine qua ſonum auris contemnit. Quare videndum eſt, ut qui ſpiritu pſallunt, & mente pſallant. Caveant item, qui aliis occupati negotiis extra Chorum Horas privatim legunt, ne ſomnolenter, aut truncatis verbis, aut intra fauces compreſſo ſpiritu preces demurmurare, ſed articulate, diſtincte, diſerte, & cum attentione integre omnia pronuntient. Ne qua item occaſione in diverſa rapti deſint officio ſuo, diſtrictius prohibemus, ne deambulando Horas dicant, ſed in locum aliquem orationi aptum tantiſper concedant, ne mentis evagatio, quæ ex tumultuaria deambulatione naſci ſolet, fructum orationis intercipiat.* Hinc Concilii Treverenſis Decreto conſona eſt admonitio S. *Caroli Borromæi* in 4. Synodo Diæceſana Decreto 21.

Breviarium deambulando non recitandum.

Iſai. 26.

Jer. 48.

Nec in lecto, niſi ab infirmis.

Debitam reverentiam pariter non ſervant, qui Horas Canonicas in lecto recitant, niſi cogente infirmitate gravi. Unde *B. Petrus Damiani* Opuſculo 34. c. 6. refert, Monachum quemdam, qui pridiano veſpere laſſus de via redierat, & feſſa in lectulum membra projiciens, jacendo Canonicas Horas compleverat, ab Angelo ſub Peregrini Hieroſolymitani ſpecie commonitum, ac emendatum, fuiſſe his verbis, *Completorium in lecto, nec ſalus eſt, nec profectus.* Ibidem commemorat, *Joannem* Priorem Eremi Fontis Avellani, qui lentis quibuſdam infirmitatibus macilentus videbatur ſemper, & gracilis; & ſui corporis imbecilla tenuitate confiſus, ſæpe jacens in lecto Completorium decurrebat, a Dæmone per os Energumeni, quem exorcizabat, ea de re fuiſſe cum exprobatione reprehenſum. *Tu ne, ait, ille es, qui ſub cotto quotidie completorium inſuſurras? Et modo me, me quaſi Sanctus ejicere, & juris mei vaſculum de meo vis dominio liberare?*

Nec ſedendo, niſi debilitatis ratione.

Sed neque decorum, ac religioſum eſt, ut ſedendo Divinum Officium recitetur, niſi infirmitatis, vel debilitatis ratione. Unde *Tertullianus* Lib. *De Ordinatione*, c. 13. *Siquidem* (inquit) *irreverens eſt aſſidere ſub conſpectu, contraque conſpectum ejus, quem quam maxime revereàris, ac venereris: quanto magis ſub conſpectu Dei vivi, Angelo adhuc orationis adſtante? Factum iſtud irreligioſum eſt, niſi exprobramus Deo, quod nos oratio fatigaverit. Atqui cum modeſtia, & humilitate adorantes, magis commendabimus Deo preces noſtras, &c.* Id confirmat *B. Petrus Damiani* Opuſculo 29. ad Biſuntium Archiepiſcopum, *Contra ſedentes tempore Divini Officii.* Iſtud pravæ conſuetudinis vitium correctione dignum, & de ſtudio Militantis Eccleſiæ penitus eradendum ſcribit. *Nam cum ubique nobis adverſus nequitiæ Spiritus immineat infœderabile bellum, ferventius ingruit in modulatione Pſalmorum: & cum oramus, tunc velut in acie contra malignorum hoſtium tentamenta confligimus, ut nobis omnino neceſſe ſit, aut ſuperantibus enerviter cedere, aut currentibus in Domino plauſibiliter inſultare. Qui cum corpore noſtra marcida ſeſſione contemplantur hebeſcere, de ruina quoque interioris hominis illico ſperant ſe victoriam obtinere... Si Regi, vel terreno cuilibet Optimati, ſuæ ditionis Officia reverenter adſiſtunt, cum ante terribilem Majeſtatis divinæ conſpectum laudum præconia jubilamus, qua præſumptionis audacia ſedere præſumimus? Dicit Daniel*, Millia millium miniſtrabant ei, & decies centena millia adſiſtebant ei. *Ecce dum innumerabilium Angelorum alii Deo miniſtrare, alii dicuntur adſiſtere, nullus eorum hoc reperitur in ſubſellio reſidere. Cur ergo Virtutes Angelicæ tremantes adſiſtunt, terreni, & corruptibiles homines adſtare deſpiciunt? & cum Eccleſiaſticis illis Officiis rite credatur Angelicam ſemper adeſſe præſentiam, dicente Scriptura:* In conſpectu Angelorum pſallam tibi: *noſtramque vigilantiam, ſive deſidiam non modo diligenter attendere, ſed ſuperno Judici cuncta per ordinem nuntiare; quanto putamus adverſus nos zelo moventur, dum in conſpectu illius nos irreverenter ſedere conſpiciunt, cui ſcilicet ipſi trementes adſiſtunt?*

Dan. 7.

Pſ. 137.

Quæ mentis attentio in Officii recitatione neceſſaria.

Moralis Chriſtianæ Regulam, cujus in explicatione verſamur, confirmat *S. Thomas* in 4. *Sententiar.* diſt. 15. q. 4. art. 2. q. 4. *Attentio actualis* (inquit) *requiritur ad orationem aliquo modo; vel ad evitandam tranſgreſſionem in illa oratione, quæ eſt in præcepto; vel ad meritum illa, quæ non eſt in præcepto, ſed non omnibus modis.* Satis enim eſt, quod in orationis progreſſu maneat attentio ſecundum virtutem, quod fit, cum aliquis ad orationem acceſſit cum intentione debitum obſequium Deo reddendi, etiamſi in proſecutione orationis mens ad alia rapiatur; *Niſi tanta fiat evagatio, quod omnino depereat vis primæ intentionis; & ideo oportet quod frequenter homo cor revocet ad ſeipſum.* Hinc *Hugo de S. Victore*, Elucidatione in Pſalmos, c. 17. quod inſcribitur: *De tribus orantium generibus*, ait; *Si cum orationem fundimus, aliud quodlibet in corde verſamus, etiamſi illud bonum ſit, a culpa liberi non ſumus.* Quam *Hugonis* Sententiam intelligendam eſſe docet ibidem *S. Thomas* objectioni ſecundæ reſpondens: *Quando aliquis ex propoſito mentem ad alia diſtrahit in orando, tunc enim ſine culpa non eſt; & præcipue ſi in aliis ſponte ſe occupat, quæ mentem diſtrahunt, ſicut ſunt exteriora opera. Et, ſi ad contrarium mens evagetur, etiam culpa mortalis erit. Si autem ſine hoc quod percipiamus, mens ad alia evagetur, vel culpa caret, vel parviſſima culpa eſt; niſi præcedens cogitatio, ex qua contingit evagatio talis, in culpa eſſe dicatur.*

Et Secunda Secundæ, qu. 83. art. 13. in Reſp. ad 3. *Si quis* inquit, *ex propoſito in oratione mente evagetur, hoc peccatum eſt, & impedit orationis fructum. Et contra hoc S. Auguſt. dicit in Regula*, Pſalmis, & Hymnis cum oratis Deum, hoc verſetur in corde, quod profertur in voce *Evagatio vero mentis, quæ ſit præter propoſitum, orationis fructum non tollit.* Triplex autem attentio orationi vocali poteſt adhiberi (inquit *Sanctus Thomas* in eodem Articulo:) *Una quidem, qua attenditur ad verba, ne aliquis in eis erret. Secunda, qua attenditur ad ſenſum verborum: Tertia, qua attenditur ad finem orationis, ſcilicet ad Deum, & ad rem, pro qua oratur, quæ quidem eſt maxime neceſſaria. Et hanc etiam poſſunt habere idiotæ*, Et in 4. Sentent. loco mox indicato: *Attentio* (inquit) *in oratione poteſt eſſe duplex: Primo enim eſt attentio ad verba, quibus petimus: deinde ad petitionem ipſam, & ad ea, quæ petitionem ipſam circumſtant, ſicut eſt neceſſitas, pro qua petitur, & Deus qui rogatur, & alia hujuſmodi: & quæcumque harum attentionum adſit, non eſt reputanda inattenta oratio: unde etiam illi, qui non intelligunt orationis verba, ad orationem attenti eſſe poſſunt: ſed tamen ultima attentio eſt laudabilior quam ſecunda, & ſecunda quam prima.*

Propoſitio damnata.

Quamobrem a Clero Gallicano merito rejecta, & improbata eſt hæc Propoſitio: *Præcepto ſatisfacit, qui voluntarie labiis tantum, non autem mente orat.* Confixa eſt, inquam, ut *Abſona, verbo Dei contraria, hypocriſim inducens a Prophetis, & Chriſto damnatam his verbis: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe eſt a me.* Hinc ſequitur, illum, qui animo voluntarie diſtracto Horas recitat, ad eas repetendas teneri: non autem, qui illas attento perſolvens animo, ſimul Miſſam audit. Quamquam melius, convenientius, ac religioſius magiſque meritorium eſt, utrique illi pietatis officio ſeorſim, & diſtinctis temporibus ſatisfacere, iis præſertim diebus, quibus audire Miſſam præceptum eſt.

REGULA IX.

Horas Canonicas temporibus congruis non perſolvere, peccatum eſt, niſi juſta cauſſa, legitimumque impedimentum obeſt.

Horæ Canonicæ congruis temporibus recitandæ.

Cum enim in plures Horas diei Divini Officium diſtributum ſit ab Eccleſia, quæ Miniſtros ſuos identidem orationi vacare jubet, ut cum Propheta dicere poſſint, *Septies in die laudem dixi tibi*; Eccleſiæ certe intentioni ſeſe non accommodant, qui congruis horis Officium non recitant, ſed totius Breviarii recitationem in unam horam conjiciunt.

Hanc regulam confirmat Auctor Libri *De Benedictione Dei*, qui nono ſæculo florebat, a *Stevartio* editus. qui in Præfatione ſua carpit nonnullos Sacerdotes, & Epiſcopos, qui ut liberius genio indulgere poſſint, ſerotinis Horis *Nocturnas Vigilias deſidioſe perſolventes, ſtratu mox decubant. Surgentes vero, dum ſe veſtibus induunt diurna peragunt Officia: putantes ſibi ſufficere poſſe, ſi ſaltem quoquo modo illa decantent* (ideſt, recitent.) *Ignari, quia Horæ ſunt in S. Eccleſia conſtitutæ, quibus per diem & noctem divinæ ſervitutis Officia perſolvantur.... Quas ſi negligimus, Sanctorum Patrum inſtitutis contraimus, quibus contraire periculoſum eſt. Neque enim poſſunt communionem S. Eccleſiæ habere, qui ejus inſtituta etſi non verbis, operibus vero impugnare nituntur: Deum quod permaximum eſt in S. Eccleſia, cum caritate, & pietatis ſtudio peragatur, ideſt, laudis divinæ Pſalmodia modulata, & Miſſarum ſollemnia, nec temporibus congruis, nec religioſis celebrant affectibus.*

Idem confirmat *B. Petrus Damiani*, Opuſculo 34. cap. 5. ubi *S. Severinum* Colonienſem Epiſcopum Purgatorii pœnis cruciatum refert, quod Officii Divini recitationem in unam horam conjeciſſet. Clerico enim Colonienſis Eccleſiæ apparens: *Nihil, ait, aliud in me remanſit ultione plectendum, præter hoc tantum, quia dum in Aula Regia conſtitutus Imperialibus me Conſiliis vehementer implicui, Canonicæ Synaxis. Officia per diſtincta horarum ſpatia non perſolvi. Mane quippe ſimul omnia coacervans tota die negotiis ingruentibus ſecuta libertate vacabam. Ob hanc itaque negligentiam Horarum ardoris hujus fero ſupplicium.* Subdit *B. Petrus Damiani* c. 6. *Diſtinguenda ſunt ergo per momenta temporum Eccleſiaſticæ Inſtitutionis Officia, & ſub magna divini amoris, ac reverentiæ dicenda ſunt diſciplina.*

Idem confirmat *S. Anton.* 3. p. tit. 12. cap. 4. §. 4. Mortale tamen peccatum non eſſe docet, modo ante mediam noctem totum diei Officium perſolvatur. Si quis autem Horarum ordinem intervertat, & poſt Primam, v. g. recitet Horam Sextam, ſufficit, ut ſuppleat quod omiſit, & pœnitentiam agat de negligentia ſua. Ordinem enim Horarum, ſicut & tempus, abſque ulla neceſſitate pervertere, veniale peccatum eſt.

Ob cauſſam nihilominus, vel occupationem legitimam plures Horæ ſimul recitari poſſunt: Sed melius eſt Divinorum Officiorum tempus prævenire, quam tardare, quia illud providentiæ, iſtud negligentiæ eſt; (inquiunt *Hugo a S. Victore*, & *S. Antoninus*.) Obſervandum tamen, ut Veſperæ, & Completorium nonniſi pomeridianis horis dicantur, excepto Quadrageſimali tempore, quo Veſperæ paullo ante meridiem hodierno Eccleſiæ more recitari poſſunt, & debent; ita ut qui ſine ulla cauſſa Veſperarum recitationem poſt prandium ſacro Quadrageſimæ tempore differret, venialis peccati reus eſſet. Matutinum ſequentis diei poſt occaſum diei antecedentis recitari poteſt, ver. gr. Matutinum Officium Dominicæ die Sabbati ſerotinis horis, modo legitima cauſſa ſubſit: At hujuſmodi anticipatio culpa non vacat, ſi abſque juſta cauſſa fiat. Ita docet *S. Thomas*, quodlibeto 5. q. 14. cap. 1. *Conſideranda eſt* (inquit) *intentio ejus, qui prævenit tempus in Matutinis dicendis, vel in quibuſcumque Horis Canonicis. Si enim hoc facit propter laſciviam, ut ſcilicet quietius ſomnolentiæ, & voluptati vacet, & non abſque peccato. Si vero hoc faciat propter neceſſitatem licitarum, & honeſtarum occupationum, (puta, ſi Clericus, aut Magiſter debet videre lectiones ſuas de nocte, vel propter aliquid aliud hujuſmodi;) licite poteſt ſero dicere Matutinas, & in aliis Horis Canonicis tempus prævenire; ſicut etiam hoc in ſollemnibus Eccleſiis fit; quia melius eſt Deo utrumque reddere, ſcilicet & debitas laudes, & alia honeſta officia, quam quod per unum aliud impediatur.* Angelico Doctori ſubſcribit *S. Antoninus*. Idem cenſet *Jacobus a Vitriaco* S. R. E. Cardin. *Hiſtoriæ Orientalis* cap. 34. ubi de Parochis, & Animarum Rectoribus hunc in modum loquitur: *Procuret in quantum commiſſi ſibi gregis permittit frequens Miniſterium, ut Nocturnum Officium noctu peragatur: Diurnum autem certis, & determinatis horis de die perficiatur. Non enim debet Divinum Officium confundere, neque noctem in diem convertere... Conceditur tamen ex ratione frequentis*

Divini Officii tempus prævenire, vel tardare ſine cauſſa legitima peccatum eſt.

Adminiſtrationis ad cautelam tempus determinatum quandoque prævenire, non tamen abſque magna, & urgente neceſſitate præterire.

Idem confirmant Statuta *Stephani Poncherii* Pariſienſis Epiſcopi. *Permittimus* (inquit) *neceſſitatis cauſſa, ut Matutinas diei ſequentis poſſitis dicere ſero præcedente: aut mane totum Officium ſucceſſive dicere uſque ad Veſperas, & ſero Veſperas cum Completorio, ſi utilibus negotiis occupati eſtis, ut ſtudio, aut Proceſſionibus; ſed ſi ex ſomnolentia, aut deliciis facitis, ſine peccato facere non poteſtis.*

REGULA X.

Recitationem Horarum Canonicarum aliis negotiis, aut colloquiis interrumpere, irreligioſum eſt.

Id enim abſque irreverentia fieri non poteſt. Si enim irreverentiæ erga Regem reus merito cenſeretur, qui cum ejus Majeſtate colloquens, ei tergum verteret, ut cum alio confabularetur, aliudve negotium ageret: multo magis reus eſt, qui cum Rege Regum in oratione colloquens, orationem debitam interrumpit, ut colloquia cum hominibus miſceat, aut negotiis ſæcularibus, ſeu externis quibuſvis operibus vacet. Hinc *S. Aug.* Enarr. in Pſalm. 85. ait: *Quis eſt homo, cum quo ſi cœperit amicus ejus colloqui, & voluerit ille reſpondere collocutioni ejus, & viderit eum averti a ſe, & alium loqui ad illum, qui hoc ferat? aut ſi forte interpelles Judicem, & conſtituas eum loco, ut te audiat, & ſubito cum ad eum loqueris, dimittas eum, & incipias fabulari cum amico tuo, quando te tolerat? Et tolerat Deus tot corda peccantium, & diverſas res cogitantium, omitto dicere & noxias; ipſas ſuperfluas cogitare, injuria eſt ejus, cum quo loqui cœperas. Oratio tua locutio eſt ad Deum. Quando legis, Deus tibi loquitur: quando oras, Deo loqueris.* Hinc colloquia in Choro, aut alias recitando Divinum Officium intermiſceri, Concilia diſtrictius prohibent, Burdigalenſe Anno 1583. cap. 17. Remenſe eodem anno, tit. *De Cultu Divino*, §. 4. Bituricenſe 1584. tit. 12. cap. 12. Narbonenſe 1609. cap. 30. &c.

REGULA XI.

Quibus incumbit obligatio Divinum Officium recitandi, illud recitare tenentur juxta Breviarium, & præſcriptam formam, Ritumque ſive Romanæ Eccleſiæ, ſive Eccleſiæ, cujus ſunt Clerici, ſive Ordinis Religioſi, quem profeſſi ſunt: nec Officii qualitatem ipſis mutare licet abſque Superiorum facultate; alioqui peccati lethalis rei eſſent.

Hanc Regulam ex *S. Thom.* colligimus Quodlibeto 1. q. 7. art. 1. *Suppoſito* (inquit) *quod aliquis licite ſit Præbendatus in duabus Eccleſiis, (ſcilicet ex diſpenſatione) conſiderandum eſt, quod ille, qui in aliqua Eccleſia Præbendam accepit, duobus obligatur; ſcilicet Deo, ut ei debitas laudes exſolvat pro ejus beneficiis, & Eccleſiæ, de qua accipit ſumptus. Ea vero quæ ad Eccleſiam pertinent, ſubjacent diſpoſitioni Prælatorum Eccleſiæ: & ideo hoc debitum debet exſolvere, ſecundum quod ſtatutum eſt; vel per ſeipſum, ſi ſit Præbenda quæ requirat Reſidentiam; vel per Vicarium, ſi hoc ſufficiat ſecundum Eccleſiæ ſtatum, ac conſuetudinem: ſed debitum quod debet Deo, per ſeipſum debet exſolvere. Non refert autem quantum ad Deum, quibus Pſalmis, & Hymnis Deum laudet; puta utrum dicat in Veſperis,* Dixit Dominus, *vel*, Laudate pueri Dominum, *(niſi quantum ad hoc, quod debet ſequi Majorum traditiones.) Et quia laudes Deo debet quaſi unus homo, ſufficit, quod ſemel Officium dicat ſecundum conſuetudinem alicujus Eccleſiarum, quarum eſt Clericus. Sed de electione Officii rationabiliter videtur, quod debeat dicere Officium illius Eccleſiæ, in qua majorem gradum habet; puta, ſi in una ſit Decanus, & in alia ſimplex Canonicus, dicere Officium Eccleſiæ, in qua eſt Decanus: quod ſi in utraque Eccleſia fuerit ſimplex Canonicus, debet dicere Officium dignioris Eccleſiæ.*

Hanc Regulam confirmat Beati Pontificis *S. Pii V.* Conſtitutio 64. quæ incipit, *Quod a nobis* qua ſtatuit, & declarat, *Quoſcumque qui Horas Canonicas ex more, & Ritu Romanæ Eccleſiæ, jure, vel conſuetudine dicere, vel pſallere debent, propoſitis pœnis per Canonicas Sanctiones conſtitutis in eos, qui Divinum Officium quotidie non dixerint, ad dicendum, & pſallendum poſthac in perpetuum Horas ipſas diurnas, & nocturnas ex Romani Breviarii,* illius juſſu emendati, *præſcripto, & ratione omnino teneri; neminemque ex iis, quibus hoc dicendi, pſallendique munus neceſſarie impoſitum eſt, niſi hac ſola formula ſatisfacere poſſe.* Excipit tamen Eccleſias, & Monaſteria quæ ab ipſa prima Inſtitutione a Sede Apoſtolica approbata, vel Conſuetudine, aut Statutis ante ducentos annos conditis, vel obſervatis, aliis certis Breviarii uti conſtiterit. Quibus *Inveteratum illud Jus dicendi, & pſallendi ſuum Officium non adimit.*

REGULA XII.

Qui Breviario proprio Diœceſis alicujus, vel Ordinis Religioſi utuntur, recitare tenentur Officium parvum B. Virginis, & Officium Mortuorum, etiam extra Chorum, cum id ſingulis præſcriptum eſt Rituali, vel Ordine, Rubricis, aut Statutis, aut Conſuetudine illius Eccleſiæ, vel Congregationis Monaſticæ; ſive cum in Choro ab omnibus recitatur: Idque ſub reatu peccati mortalis.

Qui ad parvum Officium B. Virginis & ad Officium Defunctorum recitandum teneantur.

Hæc enim Officia illis in Eccleſiis, vel Ordinibus Religioſis, ſcilicet, Benedictinorum, Ciſtercienſium, Carthuſienſium, FF. Prædicatorum, &c. ſive quolibet die, ſive certis diebus præſcripta ſint, non Choro tantum, ſed ſingulis Clericis, aut Religioſis Viris ad Chorum Profeſſis; partes ſunt Officii Canonici, quod quiſque recitare tenetur integrum ſecundum Ritum Eccleſiæ ſuæ, vel ordinis, ſub pœna peccati mortalis. Id colligitur ex Conſtitutione B. Pontificis *S. Pii V.* qua illos dumtaxat, qui Breviarium Romanum recitant, ex præcepto, & ſub periculo peccati non teneri ad Officia *B. Mariæ*, & Defunctorum recitanda declarat, ſine præjudicio ſanctæ, & laudabilis conſuetudinis aliarum Eccleſiarum, quam ſervari jubet. *Quod vero* (inquit) *in Rubricis noſtri hujus Officii præſcribitur, quibus diebus Officium Beatæ ſemper Virginis, & Defunctorum, item ſeptem Pſalmos Pœnitentiales, & Graduales dici, ac pſalli oporteat, Nos propter varia hujus vitæ negotia, multorum occupationibus indulgentes, peccati quidem periculum ab ea præſcriptione removendum duximus*, &c. Aliam vero partem ejuſdem Conſtitutionis, quam tamen Romanum Bullarium non exhibet, ita habere *Proſper Fagnanus* in cap. *Presbiter*, Extra. *De Celebratione Miſſarum*, teſtatur: *Hoc autem concedimus ſine præjudicio conſuetudinis illarum Eccleſiarum, in quibus Officium parvum B. Mariæ ſemper Virginis in Choro dici conſueverat, ita ut in ipſis Eccleſiis ſervetur ipſa laudabilis, & ſancta conſuetudo celebrandi more ſolito prædictum Officium.* Ut ut eſt, idem Pontifex altera Conſtitutione, quæ incipit, *Superni*, qua Officium B. Mariæ nuper reformatum ubique ſuſcipi jubet, & alia quæcumque, in primis vulgari idiomate compoſita, atque etiam quod Venetiis anno 1570. apud Junctas editum erat, omniaque alia hujuſmodi Officia, etiam Latino ſermone, quovis titulo vulgata prohibet, obligationem ad recitandum Officium B. Mariæ arceſſit ex *Jure, Conſuetudine, Uſu, Statuto, Inſtitutione, ac Conſtitutionibus* Eccleſiarum, ſeu Ordinum Regularium.

Fagnanus in 3. Decretalium p. 2. pag. 290. Quæſtionem proponit, An Monachi *S. Bernardi* de Obſervantia Hiſpaniarum Ciſtercienſis Ordinis teneantur ex præcepto ad recitationem Officii B. Mariæ Virginis, ac Defunctorum. Quamvis enim illud quotidie, iſtud ferialibus diebus, ab ipſius Congregationis fundatione recitare conſueviſſent, atque ad hoc lege, ſeu conſuetudine ſub gravis peccati reatu obligati cenſerentur; nonnulli tamen ejuſdem Congregationis Monachi ſe ab ea obligatione exemptos contendebant, ſi in privatis precibus uterentur Breviario Monaſtico *Pauli V.* Conſtitutione approbato, qua hujuſmodi Breviarium recitantibus eadem Privilegia, gratias, Indulgentias, ac peccatorum remiſſiones concedit, quas *S. Pius V.* recitantibus Romanum Breviarium conceſſit. Unum autem ex his Privilegiis (inquiebant) eſt, ut ad recitationem Officii parvi B. Mariæ Virginis, & Officii Defunctorum non teneantur.

Hanc Quæſtionem ut ſolvat *Fagnanus*, obſervat varias fuiſſe Doctorum Sententias ante *S. Pii V.* Conſtitutionem de obligatione recitandi Officia B. Virginis, ac Defunctorum. Quidam enim ea non eſſe ſub præcepto cenſebant: alii propugnabant, omnes, qui tenentur ad Horas Canonicas, teneri etiam ex præcepto ad Officium *B. Mariæ*. Hanc controverſiam dirimere voluiſſe *S. Pium V.* Conſtitutione ſua, non quidem concedendo privilegium, ſed removendo periculum peccati ab his, qui Romanum Breviarium recitantes Officium Beatæ Virginis non perſolvunt ſecundum Rubricarum præſcriptum. Ceterum hanc peccati, & obligationis remotionem ad Monachos *S. Bernardi* non pertinere *Fagnanus* propugnat. Primo quia ipſis non tenetur ſolum ad Officium B. Virginis recitandum vi generalis conſuetudinis, de qua prius erat controverſia, an vim haberet præcepti, ſed conſuetudinis particularis, & inſtituti ſui Ordinis, quam obligationem non eſt veriſimile, ut SS. ille Pontifex abrogare voluerit: *Etenim de valore particularis conſuetudinis olim nulla erat controverſia inter Doctores, ſed omnes unanimiter conveniebant in hoc, ut Recitatio Officii eſſet in præcepto, ſi ita ſe haberet Eccleſiæ, aut Monaſterii conſuetudo*, (inquit Fagnanus.) Addit, rationem illam Conſtitutionis S. Pii V. *Nos propter varia hujus vitæ negotia multorum occupationibus indulgentes*, &c. non convenire Monachis, qui a negotiis, & occupationibus mundanis prorſus ſegregati, facilius poſſunt orationi vacare. Can. *Placuit*, & can. *Si cupis cauſ.* 16. *q.* 1.

Ad parvum Officium B. Virginis privatim recitandum Monachi S. Bernardi teneantur.

Ex hac Auctoris Juris Canonici peritiſſimi Reſponſione colligitur Officium parvum B. Virginis, in Ordine pariter FF. Prædicatorum eſſe ex præcepto recitandum ab omnibus, & ſingulis Fratribus ad Chorum Profeſſis, quotieſcum-

Necnon Dominicani, quotieſcumque in Choro ex præſcripto Conſtitutionum, & Rubricarum Breviarii ipſis proprii recitandum eſt.

que

que recitatur in Choro ex præſcripto Conſtitutionum, ac Rubricarum, & ex Conſuetudine ab Ordinis exordiis religioſe obſervata; mortaliſque peccati reos eſſe, qui illius Recitationi defuerint. Idem eſto judicium de Officio Defunctorum ſingulis hebdomadibus ſemel recitando, *tam in Choro, quam extra.*

Hæc Reſponſio confirmatur auctoritate *S. Thomæ*, Quodlibeto 5. qu. 5. art. 2. ubi quærit *Utrum Clericus Beneficiatus teneatur in Scholis exiſtens dicere Officium Mortuorum.* Sic autem reſpondet: *Clericus ex hoc ipſo, quod eſt Clericus, & præcipue in Sacris Ordinibus conſtitutus, tenetur dicere Horas Canonicas: Sed in quantum eſt Clericus beneficiatus in hac Eccleſia, tenetur dicere Officium ſecundum modum illius Eccleſiæ. Eſt ergo conſiderandum, quod Officium Mortuorum quandoque in Eccleſia dicitur ſicut ordinarie pertinens ad Eccleſiæ Officium, ſicut in tota Eccleſia in die Animarum dicitur Officium pro Mortuis: & in qualibet Eccleſia eſt aliqua ſuper hoc ſpecialis conſuetudo; puta, ut dicatur ordinarie Officium Mortuorum ſemel in ſeptimana, vel qualiterque aliter ſecundum certum tempus: & ad hujuſmodi Officium Mortuorum tenetur Clericus beneficiatus in aliqua Eccleſia, etiam in Scholis exiſtens, ut per hoc ſatisfaciat Mortuis, quorum recipit bona. Aliquando vero dicitur Officium Mortuorum in Eccleſia extraordinarie, propter aliquam cauſſam ſpecialiter emergentem: puta, ad preces alicujus perſonæ, vel propter aliquid hujuſmodi: & ad hujuſmodi Officium Mortuorum non tenetur Clericus exiſtens in Scholis.* Qua ratione Clericus beneficiatus Officium recitare tenetur *ſecundum modum illius Eccleſiæ* in qua beneficium poſſidet; ita Vir Religioſus Officium Divinum recitare tenetur ſecundum modum, ac Ritum Ordinis, quem profeſſus eſt: obligatur itaque ex præcepto ad recitandum Officium Beatæ Virginis Mariæ, & Officium Mortuorum, quoties recitatur in Choro ſicut ordinarie pertinens ad Ordinis Officium, ſive ex Lege, Statutis, Conſtitutionibus, Rituali, aut Rubricis, ſive ex Conſuetudine. Et quod ſpectat Officium Mortuorum, non minus tenetur Vir Religioſus ſatisfacere Mortuis, ex quorum eleemoſynis vivit, quam Clericus beneficiatus.

Idem eſt judicium de Officio Defunctorum ſingulis hebdomadibus.

Reſpondetur objectioni.

Fruſtra vero aliquis objiceret, Conſtitutiones FF. Prædicatorum ad culpam non obligare, niſi ratione præcepti, aut contemptus. Obligatio enim ad recitandum B. Virginis Officium certis diebus, & Officium Mortuorum ſemel qualibet hebdomada, non oritur ex Conſtitutionibus dumtaxat, ſed Eccleſiæ præcepto. Ex Conſtitutionibus quidem, & peculiari Ordinis Conſuetudine id habent hujuſmodi Officia, ut pertineant ad Canonicum, & ordinarium Ordinis officium certis diebus, ac temporibus. Sed obligatio recitandi Canonicum Officium integrum ſecundum modum, ac Ritum ſuæ Eccleſiæ, vel Ordinis, ex Eccleſiæ præcepto eſt. Quamobrem ſicut Monachi Benedictini tenentur duodecim Pſalmos ad Matutinum ſingulis diebus dicere ſecundum Regulam S. Benedicti, & ordinem, Ritumque Breviarii Monaſtici, cujus uſum ipſis permiſit Eccleſia; & in mortalis peccati reatum incurrerent, ſi novem dumtaxat Pſalmos recitarent, ut ceteri qui Romano, vel aliis Breviariis utuntur, quia duodecim Pſalmorum ad Matutinum recitatio pertinet ad integritatem Officii Canonici ſecundum Ritum Ordinis Benedictini: ita Dominicani, qui B. Virginis parvum Officium omitterent, atque negligerent, vel etiam Officium Mortuorum, diebus, ac temporibus præſcriptis, quibus in Choro recitatur ex conſuetudine Ordini coæva, nec non etiam ex Conſtitutionum, Statutorum, Ritualis, & Rubricarum ejuſdem Ordinis tenore, rei peccati mortalis eſſent.

Id confirmat *Sylveſter Prieras* in Summa, verbo *Hora*, §. 6. *Quæritur, utrum Officium Beatæ Virginis ſit in præcepto: Dicit Joannes de Lignano in Clementinam, de Celebratione Miſſarum, quod hoc Jure non probatur: tamen communis conſuetudo eſt, ut computetur inter Horas: & hoc veriſſimum putat Panormitanus, quia Ordo antiquus ab Eccleſia traditus eſt, ut publice dicatur in Eccleſia certis temporibus: quod non eſſet, ſi non eſſet in præcepto. Cardinalis etiam Zabarella, in dictam Clementinam, credit, quod ex quo uno, & eodem modo Eccleſiæ alicujus Servitores conſueverunt prædicta pro Horis dicere, quilibet eorum ad hoc tenetur: ſecus ſi aliqui dicerent, etiam plures, alii vero non: & idem dicit Directorium Juris L. 1. Igitur ad illud tenentur, qui tenentur ad Horas ratione generalis conſuetudinis, quando & eo modo quo eſt in conſuetudine Eccleſiæ cujus Officium dicunt.* Idem cenſet de Officio Mortuorum, idque confirmat ex Quodlibeto *Sancti Thomæ* ſuperius indicato, ſed intelligendum id eſſe monet de conſuetudine, *Qua communiter tales ſe crediderunt hactenus obligatos: quia conſuetudo non obligat niſi ex intentione Legislatoris, quam communis opinio manifeſtat. Unde non teneor dicere* Ave Maria, *quando ad hoc pulſatur, licet ſit conſuetudo. Et conſequenter videtur pari ratione dicendum, quod in Ordine Prædicatorum omnes tenentur ad Officium Mortuorum ſemel in anno, & ſemel in hebdomada, quando in Eccleſia eſt dicendum: tum quia iſta eſt conſuetudo communis, qua etiam communiter Fratres ſe credunt obligatos: tum etiam quia quiſque ad Officium tenetur ſecundum Eccleſiæ, cujus Officium dicit, ordinationem; quæ in propoſito ab hoc Officio nullum excipit. Ad Vigilias autem quotidianas tenentur ſolum Miniſtri Altaris cum Hebdomadario, & eo, qui notatus eſt ad Miſſam pro Defunctis, ſecundum quod tradit Rubrica: ita tamen quod hoc onus non videtur perſonale: unde eſt in arbitrio Cantoris annotantis ad Officia onerare hunc, vel illum, & conſequenter, qui ad hoc tenetur, poteſt illud alteris committere, qui illud pro eo dicat in Choro, & ipſe immunis eſt. Quantum autem ad Litanias in Ordine Prædicatorum, Fratres ex præcepto non tenentur: quia licet ſint in conſuetudine poſt Matutinum, illa tamen non creditur communiter obligatoria ſeu præceptiva: eſt ſignum quod ad hoc numquam voluerunt Patres Ordinem obligare; quia ſi ſic voluiſſent, ad præſentes per priores gradatim tamquam obligatoria perveniſſet, ſicut eſt de Officio B. Virginis.* Hæc *Sylveſtri Prieratis* Reſponſio conſona eſt *S. Antonini* Reſponſioni in ſumma p. 3. tit. 13. c. 4. *De Horis Canonicis*, §. 3. ubi illud Cardin. *Zabarellæ* principium approbat: *Ex quo uno, & eodem modo Eccleſiæ illius ſervitores* (ideſt Clerici illi Eccleſiæ addicti) *conſueverunt prædicta pro Horis dicere, quilibet de ipſis ad hoc tenetur.*

Suffragatur & *Dominicus Soto* Lib. 10. *De Juſtitia, & Jure*, qu. 5. art. 4. *De Officio Beatæ Virginis* (inquit) *controvertitur inter Doctores, utrum etiam ſit in Præcepto, eo quod hac de re nullum extat jus, ſed ſola conſuetudo..., Si conjecturis agere licet, hæc conſuetudo non cœpit tamquam habens vim præcepti; alias alicubi legeretur: ſed ex pietate, & devotione, qua SS. Virgo digniſſima erat. Atque hujus nonnullum indicium eſt, quod in Inſtitutione noſtri Ordinis juſſum eſt, ut ſurgentes Fratres illico in Dormitorio Officium Virginis Nocturnum recitando ſolvant: quod, ſi præceptum eſſet Eccleſiaſticum, in Choro juberetur ſolvi. At vero decurſu temporis conſuetudo adeo invaluit, ut nullus Doctorum negare audeat vim habere Præcepti.*

Circa Officium vero Mortuorum monendi ſunt, qui ad illud ſemel hebdomada qualibet perſolvendum tenentur, illos non ſatisfacere obligationi; ac præcepto, qui illud recitant Dominica die pro hebdomada præcedente: cum Dominica dies ad hebdomadam alteram pertineat, ut initium illius, ac prima dies, unde & dies Lunæ Feria 2. dicitur. Qui ergo neglecto, & omiſſo Mortuorum Officio per totius hebdomadæ decurſum, illud Dominica ſequenti recitat, præcepti violati, lethaliſque omiſſionis reus eſt; quamvis ad ſatisfaciendum Deo pro negligentia ſua, ſi de peccato contritus ſit, illudque Sacramentali Confeſſione expiaverit, aut expiare decreverit, valeat hujuſmodi recitatio.

Viris Religioſis etiam ſtudio occupatis, ſatis ſupereſt temporis ad Canonicum Officium, & Horas B. V. & Officium etiam Mortuorum, quibus præſcriptum eſt temporibus recitandum.

Nec vero cauſſentur quidam Regulares, ſeveriorem illam eſſe ſententiam, viriſque ſtudio, & Verbi Dei Prædicatione occupatis prorſus gravem: Viris enim vere Religioſis, piis, diligentibus, ſatis temporis ſupererit ad perſolvendum Magnum Officium, etiam Feriale, & parvum Officium Beatæ Virginis, ac Officium Mortuorum ſemel in hebdomada, cum legamus ſæculares viros, immo etiam Reges, qui ſtrenue Rempublicam per ſeipſos adminiſtrabant, inter tot, & tantorum negotiorum turbas, Canonicum Officium integrum, & Horas Beatæ Virginis, aliaſque Preces recitaſſe. *Alfredus* Angliæ Rex ſic totum diei curſum dividebat, *Ut octo horas in ſcribendo, legendo & orando; octo in cura corporis; octo in expediendo Regni negotia transfigeret*, ut ſcribit *Vuillelmus Malmesburienſis*: De eodem *Aſſerus* Vitæ illius Scriptor fidelis, & accuratus: *Inter bella* inquit, *& præſentis vitæ frequentia impedimenta, necnon Paganorum infeſtationes, & quotidianas corporis infirmitates, inter Regni gubernacula, nihilominus Miſſam quotidie audire, Pſalmos quoſdam, & orationes, & Horas diurnas, & nocturnas celebrare, & Eccleſias nocturno tempore clam a ſuis adire ſolebat.*

De *S. Ludovico* ſcribit *Guillelmus de Nangiaco* in ejus Geſtis: *Omnes Horas Canonicas, & etiam de B. Virgine, cum cantu quotidie audire volebat; etiamſi eas in itinere equitando audire contingeret, nihilominus eas inter ſe, & Capellanum ſuum tam de die quam de B. Virgine ſubmiſſe dicebat. Inſuper Officium Mortuorum quotidie cum novem lectionibus, etiam in Feſtis quantumcumque ſollemnibus dicebat cum Capellano ſuo. Raro accidebat quin quotidie duas Miſſas audiret, & frequenter tres, vel quatuor.*

Porro ſi Regibus tot negotiorum mole, ac Reipublicæ adminiſtratione occupatis, tempus non defuit perſolvendi multiplex Officium, multo minus deerit Clericis, ac Religioſis Viris, quantumvis ſtudio, & Verbi Dei prædicatione ſint occupati, modo ipſis pietatis ſtudium, Deique amor non deſint, & breve temporis intervallum quod ex reliquo die ſuccident, ut parvum Officium Beatæ Virginis perſolvant, quibus diebus in Choro recitatur, & Mortuorum Officium ſemel in Hebdomada, Deus benedictione ſua compenſabit, majorem in ſtudiis, & Concionibus parandis facilitatem, feliciorem que donans exitum. Parum enim ſtudia noſtra, Concioneſque proficiunt, niſi Dominus intus nos docuerit, ſuoque lumine, & gratia illuſtraverit, ac verbum dederit evangelizantibus virtute multa: quod frequentibus, ac ferventibus precibus ab ejus bonitate, & miſericordia poſtulandum eſt. *Niſi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui ædificant eam.* Et Ne- Pſal. 126.

que

que qui plantat, neque qui rigat eſt aliquid, ſed qui incrementum dat Deus. Unde ipſis quoque miniſtris ſanctis hominibus, vel etiam Sanctis Angelis operantibus, *Nemo recte diſcit, quæ pertinent ad vivendum cum Deo, niſi fiat a Deo docilis Deo, cui dicitur in Pſal.* Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu, *Unde & ipſi Timotheo dicit Apoſtolus, loquens, utique ad diſcipulum Doctor.* Tu autem perſevera in iis, quæ didiciſti, & credita ſunt tibi, ſciens a quo didiceris. *Sicut enim corporis medicamenta, quæ hominibus ab hominibus adhibentur, nonniſi eis proſunt, quibus Deus operatur ſalutem, qui & ſine illis mederi poteſt, cum ſine ipſo illa non poſſint, & tamen adhibentur; & ſi hoc officioſe fiat, inter opera miſericordiæ, vel beneficentiæ deputatur: ita & adjumenta doctrinæ tunc proſunt animæ adhibita per hominem, cum Deus operatur, ut proſint, qui potuit Evangelium dare homini, etiam non ab hominibus, neque per hominem.* Agat igitur divini verbi Prædicator, quantum poteſt, ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter audiatur, & hæc ſe poſſe, ſi potuerit, & in quantum potuerit, *Pietate magis orationum quam Oratorum facultate* non dubitet, ut orando pro ſe, ac pro illis, quos eſt allocuturus, *Sit orator antequam dictor.* Ipſa hora jam ut dicat accedens *Priuſquam exerat proferentem linguam, ad Deum levet animam ſitientem, ut eructet, quod biberit, vel quod impleverit, fundat.* Verba ſunt *S. Aug.* Lib. 4. *De Doctrina Chriſtiana* cap. 15. Nulli ergo Clerici, ac Religioſi Viri libentius, ac ferventius orationi vacare debent, quam qui Studiis ſacris, ac verbi Dei Prædicationi magis ex Profeſſione ſua ſunt adſtricti, ut cum Apoſtolis dicant, *Nos autem orationi, & Miniſterio verbi inſtantes erimus.*

1. Cor. 1.
Pſal. 143.
2. Tim. 5.

R E G U L A XIII.

In Divini Officii Recitatione congruitas temporis obſervanda eſt, adeo ut Officium pro uno die præſcriptum, vel notatum in Ordine, aut Directorio, in aliud mutari abſque gravi peccato non poſſit, v. gr. Officium Feriæ die Jovis in Officium de Sanctiſſimo Sacramento.

Hanc Regulam tradit *S. Thomas*, Quodl. 3. qu. 12, art. 2. *In omni divino Officio,* (inquit) *hoc eſt commune, quod pertinet ad laudem Dei, & ad ſuffragium Fidelium; ſed diſtinguitur unum Officium ab alio ſecundum diverſitatem temporum, & locorum. Rationabiliter enim inſtitutum eſt, ut diverſimode Deus laudetur ſecundum congruentiam temporum, & locorum: Et ideo ſicut in Officiis Divinis exſolvendis obſervanda eſt congruitas loci, ita etiam congruitas temporis: quæ quidem obſervari non poſſet, ſi oporteret injungere omittenti, quod Horas diceret, quas omiſit: Forte enim in Completorio diceret.* Jam lucis orto ſydere: *& in tempore Paſchali diceret Officium Dominicæ Paſſionis; quod eſſet abſurdum. Et ideo non videtur eſſe injungendum ei, qui omiſit dicere Divinum Officium, quod Horas eaſdem repetat, ſed aliquid ad divinam laudem pertinens; puta ut dicat ſeptem Pſalmos, vel unum Pſalterium. vel aliquid amplius ſecundum qualitatem delicti.*

Idem confirmat *S. Antoninus* P. 2. Tit. 9. cap. 12. *Quando* (inquit) *non dicit proprium, & ordinatum Officium Eccleſiæ ſuæ, vel Religionis ſuæ, ſed ad placitum dicit nunc uno modo, nunc alio, & de Feria non facit, quando occurrit, cauſſa abbreviationis, ſed facit de Sanctis; vel etiam dicens Officium Eccleſiæ ſuæ, quia non vult quærere Breviarium, dicit unam Antiphonam, vel Capitulum vel Orationem, pro alia, non eſt hoc abſque gravi peccato.*

Merito itaque ab *Alexandro VII.* Pontifice Maximo inter alias pravi dogmatis Propoſitiones hæc etiam ordine 34. damnata eſt: *In die Palmarum recitans Officium Paſchale ſatisfacit Præcepto.*

Propoſitio damnata.

R E G U L A XIV.

Canonici, qui Choro intereſſe debent, jus non habent diſtributiones percipiendi, ſive cum abſunt abſque cauſſa legitima, & canonica, ſive cum non abſunt modo convenienti, ac religioſo, ſacriſque Canonibus præſcripto.

Hæc Regula nititur c. *Conſuetudinem*, Tit. *De Clericis non Reſidentibus*, in 6. *Statuimus* (inquit Summus Pontifex) *ut diſtributiones ipſæ quotidianæ, in quibuſcumque rebus conſiſtant, Canonicis, ac aliis Beneficiatis, & Clericis Eccleſiarum ipſarum, qui eiſdem Officiis in ipſius Eccleſiis adfuerint, tribuantur juxta Eccleſiæ cujuslibet ordinationem rationabilem jam factam, ſeu etiam faciendam. Qui vero aliter de diſtributionibus ipſis quidquam exceperit, (exceptis illis, quos infirmitas, ſeu juſta, & rationabilis corporalis neceſſitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas excuſaret,) rerum ſic receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas ſuas, immo ad omnium Reſtitutionem, quæ contra hujuſmodi noſtram Conſtitutionem receperit, teneatur. De diſtributionibus etiam pro Defunctorum Anniverſariis largiendis idem decernimus obſervandum.*

Eandem regulam confirmat Concil. Trid. Seſſ. 24. *De Reformatione*, cap. 12. cujus hæc ſunt verba: *Diſtributiones vero, qui ſtatis Horis interfuerint, recipiant: Reliqui, quavis colluſione, aut remiſſione excluſa, his careant, & juxta Bonifacii VIII. Decretum, quod incipit,* Conſuetudinem, *quod S. Synodus in uſum revocat, non obſtantibus quibuſcumque Statutis, & Conſuetudinibus. Omnes vero divina per ſe, & non per ſubſtitutos, compellantur obire Officia: & Epiſcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti adſiſtere, & inſervire, atque in Choro ad pſallendum inſtituto hymnis, & canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare.* Niſi ergo præſentes fuerint, aut legitimam, & canonicam abſentiæ cauſſam habeant, ſecundum tenorem Bonifacianæ Conſtitutionis, diſtributionibus privantur, quas ſi receperint, tenentur ad reſtitutionem iis, qui adfuerunt, faciendam. Qui ſi remiſerint illis jus ſuum, remiſſio illa, & condonatio nullam vim habet, atque ad reſtitutionem nihilominus obligantur. Nec pauperibus dare ſufficit, niſi conſenſerint illi, in quorum commodum hujuſmodi diſtributiones ceſſiſſent, utpote qui Divinis Officiis interfuerunt.

Nec vero ſufficit adeſſe Choro quovis modo, ut diſtributiones juſto titulo, tutaque conſcientia recipiant; ſed neceſſe eſt, ut adſint modo convenienti, religioſoque, reverenter, diſtincteque pſallendo, ut decernit S. Synodius Tridentina. Oportet, ut adſint eo modo, quo præſcribit *Clemens V.* in Conc. Viennenſi, & habetur in Clementinis, cap. *Gravi*, Tit. *De Celebratione Miſſarum.* Gravi *nimirum turbatione movemur* (inquit) *quod... plerique Eccleſiarum Miniſtri, modeſtia Ordinis Clericalis abjecta, dum offerre Deo Sacrificium laudis, fructum labiorum ſuorum in puritate conſcientiæ, & animi devotione deberent, Horas Canonicas dicere, ſeu pſallere: tranſcurrendo, ſyncopando, extranea quidem, & plerumque vana, profana, & inhoneſta intermiſcendo colloquia, tarde ad Chorum conveniendo, ſeu Eccleſiam ipſam abſque rationabili cauſſa ante finem Officii exeundo... nimis indevote præſumunt.... Ne igitur tranſgreſſiones invaleſcant hujuſmodi, aliiſque veniant in exemplum, Sacri Concilii approbatione hoc fieri prohibente, ſancimus, ut illi, ad quos id pertinet, & in eorum, ſi utique Exempti non ſint, negligentiam, vel defectum locorum Ordinarii ſi vero Exempti fuerint, Superiores ipſorum, omni negligentia, vel incuria penitus relegata, circa reformanda præmiſſa, & eorum ſingula corrigenda; necnon, ut in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Eccleſiis horis debitis devote pſallatur: in aliis vero convenienter, & debite celebretur divinum diurnum, & nocturnum Officium, ſi Dei, & Apoſtolicæ Sedis indignationem evitare voluerint, ſollicitam curent diligentiam adhibere: Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam, aliiſque opportunis remediis compeſcendo.*

Canonici, qui modo convenienti, religioſo & ſacris Canonibus præſcripto, divinis Officiis non interſunt, ad quotidianas diſtributiones jus non habent, iiſque perceptis ad reſtitutionem tenentur.

Canonicos, qui ſuis ſedibus otioſi reſident, cum aliis non pſallentes, diſtributiones juſto titulo non percipere, confirmat Concil. Mediolanenſe 1. ſub *S. Carolo Borromæo*, Tit. 38. Partis 2. *Qui dignitates,* (inquit) *aut Perſonatus in Eccleſiis obtinent, & Canonici nominis, ac inſtitutionis ſuæ memores, ea pietate, & aſſiduitate Divina Officia colere debent, ut alii eorum exemplo ad ſtudium, & amorem divini cultus accendantur. Itaque auctoritate etiam Triden. Concil. præcipimus, ut cum in Choro pſallendum eſt, ipſi quoque quantum honoris gradu ceteris præſtant, tanto ſtudioſius Pſalmis, Hymnis, & Canticis una cum aliis modulantes, Dei laudes concelebrent. Cui Officio ſi defuerint, pro abſentibus habeantur; & earum Horarum, quas ea ratione non obierint, diſtributionibus careant.*

Qui ſuis in ſedibus otioſi ſedent, vel dormiunt, vel confabulantur, vel in Eccleſia ambulant, nec pſallunt cum ceteris, jus non habent ad diſtributiones.

Accedit Concil. Burdigalenſe anno 1583. celebratum, c. c. 17. *In Choro* (inquit) *colloquia nulla permittantur, ſed omnes pie, ac devote divino cultui ſint intenti. Qui contra fecerit, niſi monitus quieſcat, privetur ejus Horæ diſtributione, vel graviore pœna mulctetur.*

Dum pſallitur, Canonici omnes, & Sacellani (niſi per invaletudinem, aut aliam legitimam cauſſam impediantur) pſallant, nec maneant in ſuis ſedibus otioſi: neve putent ſe officio functos, ſi vicaria tantum opera cultum divinum celebrari curent.

Preces, & Divina Officia non curſim, & feſtinanter, ſed devote, attente & graviter in Choro omnes recitent, perpetuo memores tremendæ illius Prophetæ ſententiæ: Maledictus, *qui facit opus Dei negligenter.*

His conſona ſunt Concilii Turonenſis eodem anno celebrati Decreta *De Capitulis, Dignitatibus, & Canonicis*, c. 13. *Cum in Choro fuerint* (inquit) *gravitatem ſervent, quam & locus, & Officium exigunt, non inter ſe, aut cum aliis confabulantes, ſeu colloquentes, non dormientes, aut litteras ſeu ſcripturas alias legentes.*

Cumque pſallendi gratia ibidem conſideant, muta, aut clauſa labia non teneant; ſed omnes, præſertim qui majore funguntur honore, in Pſalmis, Hymnis, & Canticis, Deo alacriter modulentur.

Qui in Matutinis ante finem Pſalmi, Venite exultemus, *in aliis Horis ante finem primi Pſalmi, in Miſſa ante ultimum* Kyrie eleyſon, *Chorum non fuerit ingreſſus, & uſque in finem Divino Officio non interfuerit, (niſi forte neceſſitate cogente, ac petita, & obtenta a Præſidente Chori licentia diſcederet,) pro illa Hora abſens cenſeatur &c.*

Ut autem Canonici his diligentius intendant, qui Annotatores pungendi officio deputabuntur, Eccleſiaſticorum actiones ob-

ſervent, ut ſi Decreta hujuſmodi neglexerint, fructus illius Horæ, qua Chorum exierint, perdant: & ſi in Eccleſia una Hora Divini Officii vagari per Eccleſiam ſeu deambulare viſi fuerint, totius diei fructibus priventur.

Remiſſiones, & colluſiones hac in cauſſa vetitæ.

Idem confirmat Concilium Aquenſe anno 1585. celebratum, Tit. De Canonicis. *Trid. Conc.* (inquit) *& Bonifacii VIII. auctoritate nixi decernimus, ut nulla Canonicorum, aut aliorum pactio, remiſſio, vel colluſio fiat, aut facta vim habeat, nullumve ſtatutum, aut Conſtitutio, quæcumque illa ſit, valeat, quibus aut abſenti quavis de cauſſa, vel ejus ſacra Hora, in qua muneri ſuo defuerit, aut omnino cuiquam, contra quem Jure communi, & ejuſdem Tr. Conc. definitum ſit, diſtributiones quotidianæ dari poſſint: Quod ſi data fuerint, qui acceperit, nec in conſcientia, nec alio modo ſuas faciat, ſed eas reſtituere teneatur, diſponaturque de illis juxta probatas illius Eccleſiæ Conſtitutiones. Volumus autem ab hoc Decreto excipi eos, qui infirmitate detinentur, vel juſta cauſſa a Sacris Canonibus permiſſa.*

Juſtæ abſentiæ cauſſæ.

Inter juſtas abſentiæ cauſſas habeatur, ſi unum, aut duos ex Dignitates habentibus, vel Canonicis, Epiſcopus mittat, aut ſecum pro Conſilio deducat ad viſitandam Diœceſim, vel ad Concilium Provinciale, aut ad aliud pro Religione, vel Diœceſi urgens negotium: non tamen diutius excuſabuntur, quam duraverit negotii neceſſitas. Excuſentur item, qui pro negotiis Capituli, & de ejuſdem licentia aberunt, nec numerentur in diebus abſentiæ dies receſſus, & reditus.

Miſſam celebrantes Horarum Canonicarum tempore cenſentur abſentes a Choro.

Qui alicujus Horæ Canonicæ tempore Miſſam celebrant, a Choro abſentes cenſentur, nec jus habent ad diſtributiones, ut a Sede Apoſtolica, & Concilio Mediolanſi 4. P. 2. c. 13. fuit declaratum: *Quicumque* (inquit) *dum alicujus ſtatæ Horæ Officium in Choro peragitur, Miſſam celebrando tunc a Choro abfuerit; illius Horæ diſtributionis, tanquam abſens, particeps ne ſit, ut a Sancta Sede Apoſtolica declaratum eſt: id vero niſi præ abſentia Sacerdotum, qui in Eccleſia tunc Miſſæ Sacrificium faciant, neceſſitas aliquando inciderit, ut Præfectus Canonicum aliquem Sacerdotem e Choro exire, a ſtataque Horæ officio abeſſe, Miſſæ celebrandæ cauſſa jubeat, aut niſi a Sede Apoſtolica aliter conceſſum fuerit.*

R E G U L A XV.

Punctatores, qui injuria aliquem notant, aut notandum prætermittunt, Theſaurarii etiam, ſeu qui diſtributiones ſolvunt iis, qui notati ſunt a Punctatore, ad Reſtitutionem tenentur.

Punctatoris, & Theſaurarii obligationes.

Ita declaravit Concilium Mediolanenſe, ſub *S. Carolo Borromæo*, P. 51. c. 42. *Punctator ſtudioſe exploret, & in libro punctationum notet omnes, quicumque ii fuerint, qui ſacras Horas, & Divina Officia non obierint: quique contra quam his, aliiſve Conſtitutionibus præſcriptum eſt, in Choro quidquam fecerint: qua in re is nullius non odio, non amore, non ſpe, non metu moveatur. Si aliquem injuria notarit, de ſuo ei ſatisfaciet: ſi vero notandum prætermiſerit, de ſuo item tantundem det, quod in Eccleſiæ uſum convertatur, & integras unius hebdomadæ diſtributiones amittat.*

Ex c. 43. *Theſaurarius Capituli, ſive alius quocumque is nomine dicatur, qui quotidianas diſtributiones partitur, curet ipſas unicuique diſtribuendas pro rata parte laboris, & Officii, ex Juris, & harum Conſtitutionum præſcripto, & ex ordine librorum punctatoris. Is diſtributione eorum, qui abſentiæ, vel errati cauſſa notati fuerint, ne perſolvat: ſi id fecerit, tantumdem de ſuo det, quod in Eccleſiæ uſum conferatur: & ob eam cauſſam etiam unius menſis diſtributiones amittat.*

R E G U L A XVI.

Peccant Canonici, ceterique Clerici tam ſæculares quam Regulares, qui Divinorum Officiorum tempore libros legunt, aut privatim Breviarium recitant. Idem eſto de Sanctimonialibus judicium.

Hanc Regulam Concilia tradunt, ſcilicet Baſileenſe ſeſſ. 21. c. 3. *Nemo, dum Horæ in communi publice cantantur, legat, vel dicat privatim Officium: nam non ſolum obſequium, quo obnoxius eſt Choro, ſubtrahit, ſed alios pſallentes perturbat.* Mediolanenſe 1. p. 2. c. 53. *Ne in Choro* (inquit) *ubi communi Officio opera datur, privatim Officium dicant: neve litteras, libros, aliave ſcripta legant.*

Canonicis ceteriſque Clericis tam ſæcularibus quam Regularibus Choro Deputatis, necnon Monialibus Divinorum Officiorum tempore libros, litteras aut alia ſcripta legere non licet. Nec Officium privatim in Choro recitare.

Concilium Remenſe an. 1583. tit. *De Cultu Divino*, n. 6. *Clerici ſimul conveniant in Chorum, nec confabulentur, aut aliquid legant, ne privatum quidem Officium.*

Concilium Turonenſe eodem anno, c. 13. *Nemo, dum Horæ in communi cantantur, legat, vel dicat privatim Officium. Nam non ſolum obſequium, cui obnoxius eſt, Choro ſubtrahit, ſed alios pſallentes perturbat.*

Concilium Bituricenſe 1584. tit. 12. can. 3. *Non confabulentur in Choro, neque quidquam alienum a cultu, & divino Officio legant, ſed nec privatim Officium dicant, ne Choro ſubtrahant quod debent, aut per eos turbentur, qui pſallunt.*

Concilium Avenionenſe 1594. c. 34. *Nullus Canonicus, nec Beneficiatus, neque alius Clericus inter canendum dormiat, nugetur, litteras, aut libros legat, Officium privatim recitet, per Chorum vagetur, indecore ſedeat, quidquamve faciat, aut loquatur, quod Chori diſciplinam, & pſallentium attentionem perturbet.*

Concilium Narbonenſe 1609. cap. 30. *In Choro colloquia non permittantur: non dormiat aliquis: non nugetur: litteras, aut libros non legat: Officium privatim non recitet.*

Hanc Regulam confirmat *S. Antoninus* p. 2. tit. 9. cap. 12. De Negligentia in Horis Canonicis. *Sexta* (inquit) *negligentia eſt, quando pſallentibus aliis, qui velit illo tempore dicere alias Horas privatas ſubmiſſe, plures Horas per ſe citius dicens, hi quodammodo furtum faciunt. Nam furtum committit, qui re alterius utitur contra voluntatem ipſius. Cum autem voluntas Religioſi ſit in manibus Prælati, & Prælatus velit ſubditum cum ceteris perſolvere Horas, ut juvet alios, & conveniat cum aliis: proprio arbitrio vocem ſubtrahens, ut ſuas orationes dicat, furtum committit, nec Deo placet. Unde Bernardus:* Ingratum eſt Spiritui Sancto quicquid obtuleris, neglecto eo ad quod teneris: *Nec eſt ſufficiens excuſatio, ſi quis dicat, ſe non habere vocem bonam ad adjuvandum Chorum: quia & in Templo Domini erant vaſa non ſolum aurea, & argentea, ſed etiam ænea: & omnia Domini opera ſuo modo benedicunt Dominum, & ſuis vocibus non ſolum pſittacus, & cygnus, & philomela, ſed & canis, & aſellus, & cicada.*

F I N I S.